

75

Къэбэрдей-Балъкъарым и Хабзэубзыху ИэнатIэ нэхъыщхьэм нобэ махуэ лъаплитI еIэт

20

ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ИЕY ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГЭ
АДЫГСКОЕ СЛОВО

ИПСАНЬЭ

№N235-236 (22.644) • 2013 гъэм дыгъэгъазэм (декабрым) и 6, мэрэм • И уасэр сомИ 6-щ • adyche@mail.ru • adycheprint

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ
ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА
И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

10X ГОЛМ И МСКУЛАУОГЪУЭ МАЗОМ И 1 ПАНДЭРО КЪАЛОК

ГъащIэм и Джэлэс

Къэбэрдей-Балъкъар Республикэм и Хабзэубзыху ИэнатIэ нэхъыщхьэр илъэс 75-рэ, КъБР-м и Парламентыр къызэрызэрагъэпщэр илъэс 20 зэрырикур 2013 гъэм ягъэлапIэ. Ар республикэм и жылагуэ-политикэ гъащIэм мыхъэнэшхуэ щызиIэ Iуахугъуэщ. Парламентаризмэр зэрызэфIувар къыгуэхыпIэ имылэу епхаш Къэбэрдей-Балъкъарым ис цыхубэм я псэукIэм. Узэплэзкыжрэ абы кыкIуа гуэгуанэм уриллэжмэ, гу лъумытэнкIэ Iэмал иIэкым зман зэхуэмдэхэм къалэн зымылIуэжыгъуэхэр зедихьэ зэрэкуакIам, а къалэнхэр депутатхэм пьлхъэншэу зэрагъэзэщIам. Илъэс 75-р машэкым, зэхуэакыныгъэ куэд къыщыхъуаш дилхэм абы лэндэрэ, псы куэди өжхаш, ауз парламентархэм къащтэ унафэмкIэ жуаплныгъэ куу яхьыжу къызэрыгуэгурыкIуам зыхъужакым.

Иджы илъэс 20 ирикун КъБР-м и Парламентыр ди цыхубэм я дзыкъ зрагъэзэ, пщIэ зыхуашI кIулыкIуэщIапIэщ. Апхуэдт илъэс бжыгъэм Парламентыр ирихъэлаш Iуыдж зиIэ, зэфIэки зыбгъэдэлъ Хабзэубзыху ИэнатIэ лъэрэзехъуэ.

Арач республикэм и жылагуэ-политикэ щытыкIэр зэлIэзэрыту щытыным, лъэпкэ замылIуэжыгъуэ куэдм кIахэкиа цыхубэр зэгурылIуанэм джэлэс хуэхьэр. Депутатхэм я Iуэху бгъэдыхъэкиIэ зэлIэзэчарщ, абыхэм я Iуащыгъэм Iэзэгъымрэщ лIахэр зман нэхъ гугум къыхъзышыфар, зыужыныгъэ гъуэгуэм тэзыгъувар, нобэ гъащIэ-щIэр зэтэзыублэр.

Цыхубэм яхуэлэжьэнымкIэ щапхъэу къокIуэки

Къэбэрдей-Балъкъарым егъэлапIэ политикэ мыхъэнэшхуэ зиIэ пIальэр - республикэм и пIыкIуэ (законхэр къыдэзыгъэкI) орган нэхъыщхьэр илъэс 75-рэ, иджыпIсту лажкэ Парламентыр илъэс 20 зэрырикур.

Дэ гуапагъэ хэлъу икIи фыщIэ яхуэтIшэ нобэ дигу къыдогъэкиж законхэр къыдэзыгъэкI орган нэхъыщхьэм зегъэужыныным къыпхуэмлытэным хуэдиз хэлъхъаныгъэ хуэзыщIахэр, зман зэхуэмдэхэм депутат цытахэр. Къэбэрдей-Балъкъарым и зыужыныгъэм и дэтхэнэ лъэхъэнэм абыхэм я къалэнхэр шIыхь пылэу ягъэзэщIащ икIи я къару емыблэжу цыхубэм, дышалъхуа республикэм хуэлэжьэнымкIэ щапхъэ ягъэлагуэу къекIуэкиащ.

ИужкIей илъэс тIоштым политикэ системэм зэхуэакIыныгъэ куухэр игъуэтащ, апхуэдэу властым законхэр къыдэзыгъэкI и къудамэм и мыхъэнэм нэрылъагуэу хэхъуаш. А зманым нэхъри налуэ къэхъуаш КъБР-м и Парламентым и депутатхэр я IэщIагъэм зэрыхуэлIээр, абыхэм правовой, политикэ зэхэщыкIышхуэ зэрэхэлъыр. Блэкиа илъэхэм къриубыдэу КъБР-м и Парламентым къызэрыгъэпIэщаш зэхуэакIыныгъэхэр щекIуэки, гъащIэм и ИэнатIэ псомИ демократием и хабзэхэр шыахщ, республикэм и иджырей къэралыгъуэ щыщызэтрагъуэу лъэхъэнэм Къэбэрдей-Балъкъарым и социальнэ-экономикэ зыужыныгъэр зытэгъыну закон лъабжэ нэс. Псом хуэмдэхуэ къыхгъэщхъуакIыныгъэхэр Къэбэрдей-Балъкъарым и тхьIэдм кIэшхуэ зыкышыгъэзэ мы зманым жылагуэ-политикэ зэлIэзэрытыгъэр хъуманым, лъэпккхэм яку дэлъ мамырыгъэмрэ зэгурылуэныгъэмрэ, цыхубэхэ зэкъуэтыныгъэр гъэбыдэным абы куэд зырыкышыфар.

Быдэу си фIэщ мэхьу республикэм законхэр къыдэзыгъэкI и орган нэхъыщхьэм дэ гъащIэм шIэ мыхъэнэм хэхуэуэр зэрэкуэжыну, лъыздэлажуэр, дэ дышалъхуа Къэбэрдей-Балъкъарым, ди цыхубэм я псэукIэр ефиIкIуаныр, я Iуэхухэр япкIэ кIуэтэныр къызэрызэдгъэпIэщыфыну.

КЪАНОКЪУЭ Арсен,
Къэбэрдей-Балъкъар Республикэм и Iэтхъхъэ.

Иджыри IуэхуфI куэдкIэ дащогугъ

Си гуапэу депутатхэм сохъуэху законхэр къыдэзыгъэкI органым и юбилеймкIэ.

Илъэс 20-р блэкиа зманым ухэплэжын, абы кырикуахэр къэплытэгъын, къэкилуанум лажыпхъэхэр бубзыхун папщIэ пIальэ хьарзынэщ. Мы зманым Къэбэрдей-Балъкъар Республикэм и Парламентым и депутатхэм хэхакIуэхэм къыхуагъуэуэ щыта Iуэхухэр егугъуу ягъэзэщIэ, цыхухэм я сбэп зыIэхъэм къащхъэщож икIи властым и гъэзэщIакулэу органхэм яшхыгъуу лажыгъэхуэ зэфIагъэки республикэм и социальнэ-экономикэ зыужыныгъэр тэмэму егъэкиужыным хуэзнэлауэ.

УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым ФедерацимкIэ и Советымрэ Къэбэрдей-Балъкъарым законхэр къыдэзыгъэкI органым и депутатхэр хьарзынуэ зыпщIауэ зедолажжэ икIи Парламент лажыгъэр зэрырахъэ-кымыкIэ пIальэ пIуыхыкIахэм тету зочэнджжэ.

Сэ быдэу си фIэщ мэхьу, дызэгъусэу дьлажкыуэр, инновациэ экономикэм хуэкиужынкIэ, цыхухэм я псэукIэр егъэфIэкиужынкIэ, ди къэралым дунейнсоу утыкум шIэ пщIэр гъэбыдэныкIэ къуэу къалэнхэр дэ нэтэсауэ зэрыдэгъэныкIыфыну. Къэбэрдей-Балъкъарым и Парламентым и депутатхэм

иджыри IуэхуфI куэд ялэжы-фынуш щыналэ парламентаризмэм зегъэужынымкIэ. Абыхэм социальнэ, экономикэ зыужыныгъэмрэ зэлIэзэрытыгъэмрэ я лъэныкыуэкиIэ къагъэ-дэхуэ фыщIэм хуэфашэ гулыгъэ хуащынщ республикэм лъэпкэ куэдэу зэхэт и цыхубэм.

Узыншагъэ быдэ фIлэнэ, егъагъэ Iуэху псори къывэхуэ-лIэнэ сынывохъуэху!

МАТВИЕНКЭ Валентинэ,
Урысей Федерацим и
Федеральнэ Зэхуэсым
ФедерацимкIэ и Советым и
УнафэщI.

Мыхъэнэшхуэ зиIэ

Къэбэрдей-Балъкъар Республикэм и депутатхэм, абы и цыху псомИ си гуапэу сынывохъуэху гуфIэгъуэ махуэмкIэ - къэрал властым законхэр къыдэзыгъэкI и орган нэхъыщхьэр илъэс 75-рэ, республикэм и Парламентыр илъэс 20 зэрырикурмкIэ.

Цыхубэ унафэм тету къаралыр зехъэнымкIэ системэр къызэрызэрагъэпщэр абы гуэгуанэшхуэ кыкIуащ. Къэрал псом ящIыгуэу Къэбэрдей-Балъкъарым исхэм щыналэ и лIыкIуэ властым и IуэхуцIапIэхэр зэтрагъуэуаш икIи абы и лажыгъэм кырикуэр ирагъэфIакулэу зытыу екIуэкиащ.

Республикэм и Парламентыр жыджэру зэралхъэм и щытэгъуэ хабзэ мардэ минхэр къызэрэщIэм и фыщIэкиIэ щыналэм и правовой щытыкIэр убзыхуа хуащ, апхуэдэу экономикэм шIэлауэ зегъэужынымкIэ лъабжэ зэтрагъуэуаш, цыхухэм социальнэ дэлIэпкыныгъэ нэс зэрырат Iэмалхэр яубзыуащ.

Щыналэм законхэр къыдэзыгъэкI и органым лъэпккхэм яку дэлъ мамырыгъэр, зэхъуэ-

тыныгъэр, жылагуэ зэгурылуэныгъэр хъуманымрэ гъэбыдэнымкIэ иIэ мыхъэнэр инщ. Къэбэрдей-Балъкъар Республикэм и Парламентым фыщIэ псалъэхэр хуэфашэщ цыхухэм япщIауэ щытынымкIэ, абыхэм епсэлэ-нымкIэ Iэмалхэр зэрызэтригъуэуаш папщIэ.

Быдэу си фIэщ мэхьу республикэм и депутатхэр Къэбэрдей-Балъкъарым зэрэщыту Кавказ Ичхъэрэ федеральнэ округи щекIуэки зэхуэакIыныгъэфIэкIэм дIапкIи жыджэру зэрэщытну.

Фи лажыгъэм ФIы кырикуэнэу, фи псалъэмакIэ купщIафIэу щытну, республикэмрэ абы ис цыхухэмрэ я Iуэху дэгъэжыным хуэзнэIа унафэщIэхэр къэфIтэну сынывохъуэху.

ХЛОПОНИН Александр,
Урысей Федерацим и Правительством и
УнафэщIэм и къуэдзэ, Урысей Федерацим и
Президентим и полномочнэ лIыкIуэу
Кавказ Ичхъэрэ федеральнэ округим цыIэ

Зэманым йоклү

Депутатхэм, КъБР-м шыпсэухэм сохуэху Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал властым законхэр кыдзыгъэклэ и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ.

Блэклэ лгъэхъэнэр зэрыщыту Урысей Федерацим урысей шынальгъэм ящыд дэтхъэм я дежклэ зэхуэхуынгъэ инхэмрэ лгъэхуэхэмрэ я зману шыташ. Абы кыхъэкӕлӕ федеральнэ йнатӕми шынальнэ йнатӕми хиубыдз депутатхэм кӕлэн гугъухэр кӕлӕнцӕташ кӕралым и закон лгъэжыгъэ зэтгъэуэвзным хугъэзау.

Къэбэрдей-Балъкъэрм и Парламентым и депутатхэм илгъэ тоцӕ йлӕклэ иргъэжыуэ шыташ социально-экономикӕ, жылагъуэ шытыкӕнцӕм иту шынальнэ адӕклэ зэрызуажыну закон лгъэжыгъэ зэтгъэуэвзнымкӕ лгъэжыгъэхуэ. А лгъэжыгъэм илгъэ иткӕлэ, хъыгъуэ зыбжӕнэм кӕриубыду республикэм нэхъри зэрызуажыну хугъэзау закон куэд къащташ. Парламентым кӕлӕнышхуэ илгъэзшащӕ шынальнэ йнатӕм парт куэд зыхэт системэм зыщгъэуэвзным, депутатхэр хъахлӕхэм, жылагъуэ згъухъынгъэ земылӕуажыгъэхэм зрадлажым хиубыду граждан лгъэхуэцӕлӕхэр зэтгъэуэвзным я лгъэжыгъэхуэ.

Жыплӕ хъуноцӕ зэманым кыгъэзауа гугъухъэм ахэр лгъэхъауэ, фи республикэм парламентаризмэм и демократик хабзэхэр шыгъэбдыдзымкӕ абыхэм гъуэгуанэ тэмэм къакулӕуэ. Законхэр кыдзыгъэхэр органым и зэхъыщхуым хыгъэхуэцӕ илгъэ жуауплынгъэм зыпындзыркъым, нэхъ мыгъыну шит лгъэхуэм ятеуауа унафӕхэри и зэманым къещӕ.

Урысей Федерацим и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэр законхэр кыдзыгъэхуым хугъэзауэ псоми къытпӕцӕт кӕлӕнхэм ятешхыуэ Къэбэрдей-Балъкъэрм и Парламентым дӕлӕклӕи егугъуу дӕлӕжынцӕ.

Сынывохуэхуэ, пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ дӕлӕжыгъэхуэ, Къэбэрдей-Балъкъэрм фылыгъуэ илгъэм хугъэзауэ егъэхуэклӕ лгъэжыгъэм ехуӕлӕныгъэхуэцӕхэр кыщыфхыну!

НАРЫШКИН Сергей,
Урысей Федерацим и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэм и Унафӕцӕлӕ.

Хъуэхуэ тхыгъэхэмрӕ телеграммэхэмрӕ къалӕрохъэ

Пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ Ануар Ахъмэт и къуэлӕ Москва къалӕ Думэм и депутатхэм я цӕклӕ си гуагъу сынывохуэхуэ палгъэ гугълӕгъэхуэмкӕ - КъБР-м законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ. Фи республикэм, абы и цыхуэхэм ехуӕлӕныгъэ, ефӕлӕуэныгъэ, зыхуэжыныгъэ ялӕну си гуагъу.

Москва къалӕ Думэм и Унафӕцӕлӕ ПЛАТОНОВ В. М.

Пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ Ануар Ахъмэт и къуэлӕ Парламентым и депутатхуэ пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ!

Алтай крайм и Хабзӕубызу Хэхуэсым и депутатхэм я цӕклӕ юбилей лгъуащӕмкӕ - Парламентыры илгъэ 20, КъБР-м законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ зэрырикъумкӕ сынывохуэхуэ. Республикэм законхэр кыдзыгъэхэр и властым и кӕлӕуӕкӕлӕм Къэбэрдей-Балъкъэрм ис лгъэжыгъэм я тхыдӕр, фи цыхуэхэм я гугъуэхуэри гугъгъуэхуэри кыхош. Иджы депутатхэм я губзыгъӕгъэмрэ абыхэм я лӕцӕгъэм кууэ зыряхӕцӕкӕлӕмрэ, апуоду цыхуэбэм дзыгъ кызызыхуащыр Парламентым сӕбпӕшыуэ кыхуохуэ шынальнэм зырызуажыну правовой лгъэжыгъэр гъэбдыдзымкӕ, лгъӕпкӕ куэд шыпсӕуэ фи шынальнэм зӕлӕззэрытыгъэмрэ граждан мамырыгъэмрэ шыхуэмынымкӕ. Шынальнэ парламентаризмэм и иужърей илгъэ 20-м фи республикэм законхэр кыдзыгъэхэр и органым езым и кыхошхуэжыныгъэ гъэхуэцӕхэр зилӕ, лгъэжыгъэм и ймалыщӕхэр жиджӕру кызыгъэсӕбӕп кӕрал лгъэхуэцӕлӕ зыкыгъӕлӕгъуащ. Икыуӕкӕ гуагъу си Парламентыры кӕлӕуӕнум зӕргъуӕсым кыдӕклӕуэ, ялӕ итахэм зӕрахъа хабзэхэри, игъащӕ лгъандӕр Кавказым кызызрыхуэжыныгъэм хуэдэу, зырихуэжыгъэм. Абы и цыхуэхэм Къэбэрдей-Балъкъэр АССР-м и Совет Нэхъыщхуэм и юбилейи законхэр кыдзыгъэхэр и органым и ветеранхэм яхуэфӕцӕ гультыгъ.

Ди шынальнэхэр зӕлӕщӕмкӕ, дӕ кыдгугъуолуэ Парламентым и депутатхэм кӕлӕпӕцӕт кӕлӕнхэр зыри мытыншыр илгъэ ахэр гъӕзӕцӕнымкӕ ехуӕлӕныгъэхэр фиӕну дынывохуэхуэ. КъБР-м и Парламентым и лгъэжыгъэр тэмэм ирихъӕкӕлӕну, законхэр кыдзыгъэхэр и органым ялӕклӕ хӕтахэм нобӕрей депутатхэм узыншагъэ быдз, ехуӕлӕныгъэ, ефӕлӕуэныгъэ ялӕну си гуагъу.

Алтай крайм и Хабзӕубызу Хэхуэсым и Унафӕцӕлӕ ПООР И. И.

Пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ Ануар Ахъмэт и къуэлӕ Пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ лгъэжыгъэхуэ! Санкт-Петербург и Хабзӕубызу Хэхуэсым и депутатхэм я цӕклӕ илгъэ си шхъӕклӕ сӕ кызыгъӕдӕкӕлӕуэ си гуагу сынывохуэхуэ юбилей лгъуащӕмкӕ - КъБР-м законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ.

Парламентым законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ. Парламентыры законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ. Парламентыры законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ. Парламентыры законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ.

хэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ.

Парламентым законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ. Парламентыры законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ. Парламентыры законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ. Парламентыры законхэр кыдзыгъэхэр и орган нэхъыщхэр илгъэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ.

Санкт-Петербург и Хабзӕубызу Хэхуэсым и Унафӕцӕлӕ МАКАРОВ В. С.

Си гуагу сынывохуэхуэ, си лгъэжыгъу лгъаплӕх, Урысейм, КъБР-м я лгъэхур егъӕфӕлӕуэным хуэуэнтӕлӕ хабзӕубызу, политикӕ лгъэжыгъэм адӕклӕ ехуӕлӕныгъэхэр цывилӕну.

Санкт-Петербург и Хабзӕубызу Хэхуэсым и Унафӕцӕлӕ МАКАРОВ В. С.

Пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ Ануар Ахъмэт и къуэлӕ!

Си гуагу сынывохуэхуэ фи юбилеймкӕ. Блӕклӕ илгъэхэм кӕриубыду КъБР-м и депутатхэм куэд хъащӕхъащ республикэм къытпӕцӕт социальнэ-экономикӕ кӕлӕнхэр гъӕзӕцӕнӕм, граждан жылагъуэ лгъэхуэцӕлӕхэмрэ парламентаризмэмрэ зегъуэжыныным, властэр зӕпӕщхуэуэ лгъэжыгъэхуэ конституцӕ хабзэр пхыгъӕкӕлӕныным. Лгъэжыгъэм йӕкӕуӕлӕуэ фызырыхуэуамрэ кӕрууфӕлуэ фызырыцӕлӕхэр (абы и цыхуэхэм КъБР-м и депутатхэр Европэм и цыгу нэхъ лгъагъ дӕдӕ лгъащхъахуэ зырдӕклӕр) кызыгъӕсӕбӕпур, зыхуэжыгъуэуыгъ кӕлӕнхэр дӕлӕклӕ тэмэм зырыгъӕзӕцӕнӕм, Урысей Къэралыгъуэм и правовой утыку згугъыгъ зэтгъэуэвзным фызырхуэцӕлӕфыхуэным шхъ хъалӕкӕлӕныным.

Уэри, пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ Ануар Ахъмэт и къуэ, и лгъэжыгъэхэм си гуагу сынывохуэхуэ узыншагъэ быдз, насыл, ефӕлӕуэныгъэ фиӕну, КъБР-м ис псоми я сӕбӕп зыхӕлӕ законхэр

кыдзыгъӕкӕлӕныным, жылагъуэ лгъэжыгъэр ехъӕкӕлӕныным фехуӕлӕну!

Воронеж областим и Думэм и Унафӕцӕлӕ КЛЮЧНИКОВ В. И.

Пцӕлӕ зыхуэсцӕлӕ депутатхэр, си лгъэжыгъэхуэ!

Урысей Ипцӕ Парламент Ассоциацим и цӕклӕ си гуагу сынывохуэхуэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ.

Фи шынальнэ дахэм ис дэтхъэнэ цыхуэб и дежклӕ ар парламентаризмэр зэтгъэуэвзнымрэ абы зегъуэжынынымрэ ехъӕлӕлӕ палгъэ гугълӕгъэхуэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм шыпсӕухэм я унафӕклӕ 1993 гъэм цыхуэб лыкӕлӕхэм я лгъэхуэцӕлӕр кызызрӕгъӕлӕуэ шыташ. А илгъэхэм кӕриубыду гъуэгуанэ мытынш кызыфӕлуэцӕ, лгъэжыгъэм хуӕкӕлӕуэ-лгъакулӕ фыхуэуэцӕ. Ар зыныкӕуэ-лгъакулӕ, лгъуэ пухыкӕлӕхэм я лгъэхуэ-нӕу, КъБР-р лгъӕнӕм палгъӕ зыхуэй хабзэ мардэхэр цызыхӕлӕхъэ илгъэ кыдзыгъӕтӕ зману шыташ.

Парламентыры зэтгъэуэвзным тегуӕлӕ илгъэхэр иджы тхыдэм хыхъащ. Нобз шӕк кытумыхъӕжу жылӕ хъуноцӕ властым и лгъэхуэцӕлӕуэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентыры зырызтеувар. Ар зи лгъэхуэцӕлӕ фылуэ хъыщӕцӕлӕ цыхуэхэм я коллегиялӕн орган, хъахлӕуэхэм я сӕбӕп зыхӕлӕхэм телажыуэ.

Илгъэ тоцӕнӕм кӕриубыду республикэм и Парламентым и депутатхэм зтӕргъуащ КъБР-м илӕ социальнэ-экономикӕ зӕфӕлӕхэр кызыгъӕсӕбӕпнынымкӕ ймал кызыт, кӕралыры зехъыным хъынымкӕ республикэм ис псоми зэхуэдӕ ймалхэр кӕхуэззыгъӕлӕ хабзэ мардэхэр.

Шӕк кытесхъэркъым Къэбэрдей-Балъкъэрм и парламентаризм республикэм кӕралым я тхыдэхэм лгъуэ елӕхэр дӕлӕклӕ зыряхӕцӕлӕхуэным, цыхуэхэм я псуӕклӕ егъӕфӕлӕуэным, парламент зэхуэку зӕдӕжӕзныгъэр гъӕбдыдӕным, Урысей парламентаризмэм и системэм тэмэм цызытгъэуэвзным я лгъэныкӕуӕклӕ зӕфӕлӕхуэ кызызрӕгъӕлӕуэным.

Зэхуэсыгъуэ псоми я депутат шыташэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентыры илгъэ 20 зэрырикъумкӕ сохуэхуэ, узыншагъэр ефӕлӕуэныгъэр ялӕну си гуагъуцӕлӕ. Иджыпсӕуэ лгъэжыгъэхуэ хъуэцӕлӕхэм жӕуапыныгъэ зыпылӕ унафӕ губзыгъэхэр къащтӕнӕ, республикэмрэ абы ис цыхуэхэм я фылыгъуэр гъӕбӕуэвзным хуэуэнтӕлӕ лгъэжыгъэ ирахъӕкӕлӕну сохуэхуэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрм и Парламентым и депутатхэм абыхэм я хъахлӕуэхэр ехуӕлӕныгъэ, фылыгъуэ ялӕну!

ЕФИМОВ Владимир,
Урысей Ипцӕ Парламент Ассоциацим и Унафӕцӕлӕ, Волгоград областим и Думэм и Унафӕцӕлӕ.

Чеченов Ануар яхэтц КъБР-м и Парламентым и Шыхъ тхылы зратахэм. 2011 гъэ.

КъБР-м и Парламентым Шхънабзэмкӕ и комитетым хэтхэр мӕлажӕ. 2013 гъэ.

Сытым дежи гугуц япэ лъэбакъуэхэр

КЪБР-м и парламентаризм и тхьдэм лъабжьэшхуэ ишч. Жылагъуэр демократие жупхъэм иту унэтыныр йушшу кыхош адыг, балыкър нарт эпосхэм. Жылагъуэ гъашцэм кыгъуэу Луухугъуэ нэхъышхъэр нартхэм шызэпкърахыр - «Хас»-кIэ эзджэ цыхубэ зэхуэхэрт. Абы къе-кIуалэрт нэхъыжхъэри шалэ-гъуалэри, цыхубэжхъэри цы-хухъухъэри, уеблэмэ ныхъжы-шхъэри. XVI - XIX лэщы-гъуэхэм адыгъэхэмр балыкър-хэмр «Адыгъ Хас», «Тере» зэхыкхъэм Луухугъуэ зэмы-лэуажыгъуэ куэдм я хэжы-лэхэр зрышаубызыху шытар тхьдэм, Луэрылуатэм кыхо-шыж.

КЪБР-м парламентаризмр ухуа зрышхъуар апухуэдэ епхаш XIX лэщыгъуэм и кIуэххэм - XX лэщыгъуэм и пшIэдэхэм Урысейм шекIуэ-кIа политикэ Луухугъуэхэм.

1905 гъэм жупуэгъуэм 17-м къашта манифестым ипкI иткIэ, хабзубызыху Къэрал Думэ кызырагъэпшашу шы-таш. Араш Урысейм япэ дьлэу кышцызэулахар хабзубызыху IнэатIэ хъар, европей парла-ментым ешхуэ. Къэрал Думэм и лэжыгъэм шиджац 1906 гъэм. Ар илхэ 12-кIа лэжыуэ араш, зэхыкхъуэи 4 илш.

Япэ Къэрал Думэм Урысейм шыпсэу лэпкъ зэмылэу-жыгъуэхэм я лыкIуэхэр хыкхъаш. Ахэр хунтI я лэп-кыым и псэукIэм ехъэIа Луухугъуэхэр абы къышцIэ-тыну, Урысейм и кьулыкIуэ-шанIэхэм дэлэжхуэ.

Февраль революцюр къэхъе-ин и пэ, Къэбэрдеймр Балыкърхэмр Налшык админист-ративнэ-шыналгэ округым кызыщIанубыдэрт, ар Тэрч областым хыкхъэрт. Республикэм япэ Советыр кызыщыз-рагъэпшашу шытауэ тхьдэм кыхышхъыр 1917 гъэм и мэ-лэжыкхъышч. 1918 гъэм гъат-хэпэм и 18 - 23 махуэхэм Нал-шык шекIуэка Советхэм я япэ Цыхубэ сьездыр Совет вла-стыр зыгъэлуауэ шытар. Абы шыгъуэ Налшык шыналгэ Цыхубэ советым Цыху 30 хагъэхъэри (адыгъуэ 18, балыкъру 6, урысцэ 6) кызырагъэ-пшашу шытац Цыхубэ-м кызыдашца, Иульдж зыгъэ япэ властыр.

1917 гъэм шегъэжыуэ Къэ-бэрдеймр Балыкърхэмр шы-зэфIуауэ совет ухуэкIар. А лэхъэнэм и япэ илхъэхэм шегъэжыуэ ар мардэ махъу, ауэ нэхъыбэр сьезд шыкIэм иту зэхуэсу араш, лэпкъ-

административнэ автономие-р яухуэну. Апухуэдэу 1921 гъэм и шышылэм Къэбэрдеймр Балыкърхэмр Бгырыс АССР-м хагъэхъэ, аршхъэкIэ 1921 гъэм и бадзэуэгъуэм Къэбэрдей округым и Советым и IV сьез-дым автономнэ округ кызы-рагъэпшашу кышышалхъхъэ. ИкIи ар шIэх дьлэ гъээшца мэхуэ: 1921 гъэм фокIадэм и 1-м РСФСР-м и ВЦИК-м унафэ кыдегъэжкI РСФСР-м хыкхъэ Къэбэрдей автоном область кызырагъэпшашхуэ.

Тхьдэм кыххэна Луухугъуэц 1921 гъэм шекIуэгъуэм и 25 - 30 махуэхэм Къэбэрдей сьездыр зрызэхыхар. Абы кышышалхъышч Къэбэр-деймр Балыкърхэмр зыуэ шыт автоном округ яшыну. Бгырыс АССР-р пIалэжкIэ кы-зырагъэпшашу зрышыгътым ипкIиткIэ, РСФСР-м и ВЦИК-р апухуэдэ Луухугъуэхэм я тел-хъэт. 1922 гъэм шышылэм и 16-м Бгырыс республикэхэм Балыкърхэмр кыхыгъэжыжри, Къэбэрдей-Балыкър автоном область хуащ. Абы и хабзэ-убызыху IнэатIу уащ Совет-хэм я сьездыр.

1925 гъэм шышылэм и 26-м РСФСР-м и ВЦИК-м унафэ къыштац Кавказ Ишхъэр край кызырагъэпшашу. Абы хыкхъаш Къэбэрдей-Балыкър автоном областри.

1936 гъэм Советым и VIII зи мычэу союзпсэ сьездыр ма-хунтхуэкIэ елжыа, мазитхуэкIэ Цыхубэм зэлкъраха нэужк къыштац СССР-м и Конститу-цшэр. 1937 гъэм мэжыуауэ-гъуэм и 24-м Къэбэрдей-Балыкърхэмр и Советым и X зэхуэ-сым республикэм и Конститу-цэр къыштац.

СССР-м и Конституцым (1936 гъэ), РСФСР-м и Конституцым (1937 гъэ), КъБАССР-м и Конституцым (1937 гъэ) яубы-хуащ Къэбэрдей-Балыкърхэмр и къралыгъуэ ухуэныгъэр зыхуэдэр, Цыхубэхэм я политикэ хунтхыныгъэхэр ятхаш, апуху-эдэр республикэм и хыны-гыгъэхэр зрыщекIуэIыну шыкIар хабзэкIэ къыштац.

Къэбэрдей-Балыкър АССР-м и кърал власть нэхъышхъэ хуащ Совет Нэхъышхъэр, республикэм и лэжыкIуахэм я Лууху епIыкIар пхигъэжыуэ.

Совет Нэхъышхъэр респу-бликэм и кърал властым и хабзубызыху икIи и орган нэхъышхъэт. Апухуэдэ шыкIэм иту лэщыгъуэ ныкIуэкIэ екIуэкIаш, 1993 гъэм совет системэр къутхуэкI.

КъБАССР-м и Совет Нэхъы-шхъэр 12-рэ хахаш.

КъБАО-м и Советхэм я III шыналгэ сьезд.

1993 гъэм дыгъэгъазэм и 12-м Къэбэрдей-Балыкър Республикэм шызэхъэ-рат республикэм закон кыдэзыгъэжкI и орган нэхъышхъэм - КъБР-м и Парламентым - и хэзыны-гъэхэр. БлэкIа лэщыгъуэм и 90 гъэхэм шыла жылагъуэ-политикэ, экономикэ шь-тыкIэ гугъум КъБР-м езым и увуплэр шубэзыхуауэ шытац псынцIуэ зызы-хъужэ Урысейм зэрыдекул демократие зэхуэкIыны-гъэхэр, граждэн жылагъуэ ухуэн гъуэгур кыхыхри. Федеративнэ зэгурылэ-ныгъэм Iэ шиджац, респу-бликэм и япэ Президентыр, Парламентым и депутатхэр хихаш, Конституцшэ къы-шаш - ахэр псори Къэбэр-дей-Балыкърхэмр и кърал-лыгъуэр ухуэнымкIэ лэ-жык хуащ. КъБР-м и Парламентым и япэ, етIуанэ зэхыкхъэуэхэр палатитIу зэхэту шытац - Республикэм и Совет, ЛыкIуэхэм я Совет.

Парламентыр палатитI хун шыхуейм и шхъэусы-гъуэ нэхъышхъэр республикэм и жылагъуэ политикэр зэлэзэрыт шынырт, лэпкъ зэмылэуажыгъуэхэм я Лууху епIыкIар хабзубызыху органым деж нэгъэсынырт. Республикэм и Советым депутат 36-рэ хэтт, хэтакIуэ зэхуэдиз ялэу. ЛыкIуэхэм я Советми депутат 36-рэ хэтт, ахэр республикэм и административнэ-шыналгэ органхэм къабгъэдэжкIырт. КъБР-м и Парламентым и япэ зэхуэсыгъуэм и япэ зэлущэм Мандат комиссэр Лэпкъ зэхуэшыкIэхэмкIэ комитетрэ кызыщызрагъэ-пшаш. Республикэм и Советым комисситху хэтт: бюджетхэмкIэ, налогхэмкIэ,

КъБР-м и Парламентыр кызырагъэпшашу

банкхэмр финансхэмкIэ; уней мылкIуэмкIэ, экономикэ зэхуэрычэт ЛуухуэхэмкIэ; законодательствэмкIэ, хабзэм кIэлэпылпынымкIэ, шынагъуэнышагъэмр Цыхум и хуитыныгъэмкIэ; социальнэ политикэмкIэ; мэжумэх ЛуухуэхэмкIэ. ЛыкIуэхэм я Советми комис-сии 6 кышыщызрагъэпшаш: конституцэ законо-дательствэмкIэ, шынагъуэ-нышагъэмкIэ, хабзэм кIэлэпылпынымкIэ, дунейпсэ федеративнэ зэгурылэныгъэмкIэ; социальнэ политикэмкIэ; эконо-микэ зэхуэкIыныгъэмкIэ, уней мылкIуэмкIэ, бюд-жетымкIэ, банкымкIэ, финансахэмкIэ, налог политикэ-кэртэ таможеннэ ЛуухуэхэмкIэ; промышленностымкIэ, ухуэныгъэмкIэ, коммуналь-нэ хозяйгъэхэмкIэ, транс-портнымкIэ, энергетикэмкIэ, информатикэмр связымкIэ; мэжумэх IнэатэмкIэ, шыуэпсэ хуыгуэуфыгъуэ-ты хэмр шыр кэгъэсэбпы-нымкIэ; лэжыгъэр кызы-гъэпшашымр регламенты-нымкIэ.

КъБР-м и Парламентым и етIуанэ зэхуэсыгъуэм депутатIхэм зэхуэкIыны-гъэхэр халхъаш комиссэ-хэмр абыхэм я фышыгъэ-цэхэмр икIи палатитIым я комиссэхэр комитет ящыжри, комитет блырыл ялэ хуащ. А Iуеми я квалэн-хэр зэхэгъэжыжыуэ.

Зы палатэ хуэ КъБР-м и Парламентым и ещанэ зэхуэсыр (2003 - 2009) 2003 гъэм дыгъэгъазэм и 7-м КъБР-м и Унафэм тету хахауэ шытац, абы депутати 110-рэ хэтт, 22-р ээпымыуэу лэжыуэ. Парламентым и ухуэкIэми зыхуэ-жаш: КъБР-м и Парламентым и Унафэш, абы и кьуэ-дзэу 3, комитету 8 илэ хуащ.

КъБР-м и Парламентым кыкIуа гъуэгуанэр мыкIыкхъэ-кIэ, Къэбэрдей-Балыкърхэмр и иджырей кърал-лыгъуэр зэфIуэвным, зиу-жыным халхъэныгъэхуэ хуишцац. Кыыхэгъэпшашу хуишцац: 1997 гъэм фокIадэм и 1-м абы къышца КъБР-м и Конституцэр республикэм и тхьдэм хыкхъаш.

Зэман кIэшым къриубы-дэу Къэбэрдей-Балыкърхэмр и хабзубызыху лэжыкър зэфIагъуауэ. Экономикэ унэтыныгъэ кудейр къаш-тыт, закон 30 мэлэжэ, кърал ухуэныгъэмр шьпIлэ самоуправленэм ехъэлуауэ - унафэ 60, мэжумэхым епха адыг 15, зыуэ шыт республикэ программэхэр, нэгъуэшхъэри шышэ. Ды-зэрыт зэманым КъБР-м и хабзубызыху IнэатIар мэлэ-жэ Къэбэрдей-Балыкърхэмр и Iэтэхым Парламентым Зэрызыхуигъэзэм кышы-гъэлыгъуа квалэнхэр игъэ-зашцIуэ.

Совет Нэхъышхъэм кыкIуа гъуэгуанэр

(1938 - 1993 гъэхэм)

РСФСР-м, КъБАССР-м илэхъыпIкIа хак я Совет Нэхъышхъэхэм я япэ хыныгыгъэхэр 1938 гъэм мэжыуауэ-гъуэм и 26-м екIуэкIаш. Абы хэташ Цыху мини 190-рэ, е хэхакуэхэм я процент 99,9-р. Совет Нэхъышхъэм и депутаты кIуэ хунут зы ныбжыр илхэ 28-рэ ирикIуахэр. Хаха депутат хэм я бжыгъэр 85-рэ хьурт, абыхэм яышчу 16-р (18,8%) - работэц, 53-р (62,4%) - колхозхэтт, 16-р (18,8%) - интеллигентэц. Кыыхэгъэпшашцэ КъБАССР-м и Совет Нэхъышхъэм и япэ зэхуэсыгъуэм хэтэ Цыху 60-м я ныбжыр илхэ 40 иримыкIуэу

зэрышытар, депутати 8-м - шэныгъэ нэхъышхъэ, 18-м - курьт, 59-м пшIэдзэ зэралар. Совет Нэхъышхъэм бзылухъуэ 20 хагъэхъат.

Совет Нэхъышхъэм и япэ зэхуэсы-гъуэм и япэ сессиер 1938 гъэм бадзэ-уэгъуэм и 26-м зэхэташ. Абы кышы-цэрагъэпшашцэ КъБАССР-м и Прави-тельствэр - Шыхубэ Комиссархэм я Совет, КъБАССР-м и Совет Нэхъы-шхъэм и Президиумыр, апухуэдэу, эпымынчу лажэ; депутат блырыл зыхэт комисситI: депутат, хабзэу-бызыху Луухушхуэхэр кышышалхъхуэнур.

1938 гъэм КъБАССР-м и Совет Нэхъышхъэм и Президиумым хэт псори репрессием ихъаш.

Совет Нэхъышхъэм и лэжыгъэм зэхуэкIыныгъэ куэд хилхъауэ шытац зауэм. А лэхъэнэм Советхэм лэжыгъэ зыри шекIуэкIахыым, Кавказ Ишхъэрэм ис лэпкъхэм яышхъэр ирагъэжкIаш. СССР-м и Совет Нэхъышхъэм и Президиумым и унафэжкIэ, 1944 гъэм балыкърхэр нэгъуэц шыналгэхэм ягъэлэпхуэри, Къэбэрдей-Балыкър АССР-р - Къэбэр-дей АССР хуащ.

Советхэм я лэжыгъэр зтеуэвэжу шыхуежар зауэ нэужк лэхъэнэрц. 1946 гъэм КъБАССР-м и Совет Нэхъы-шхъэм унафэ кыдыгъэжкIаш КъБАССР-м и Шыхубэ Комиссархэм я Советыр КъБАССР-м и Министрхэм я Совет эз-

рыхур иту. 1946 гъэм бадзэуэгъуэм и 26 - 27 махуэхэм екIуэкIа IX сессие-м унафэ къышаштац 1946 - 1950 гъэхэм КъБАССР-м и Цыхубэ хозяйствэр зэфIагъуэвжыным, зэгъуэжыным теухуа илэхъытхуэ план.

1947 гъэм мзэам и 9-м РСФСР-м, КъБАССР-м я Совет Нэхъышхъэхэм я етIуанэ зэхуэсыгъуэм я хыныгыгъэхэр екIуэкIаш. 1954 гъэм бадзэуэгъуэм и 2-м КъБАССР-м и Президиумым и унафэжкIэ кызырагъэпшашу шытац КъБАССР-м и Министрхэм я Советым и унафэм шдэт Къэрал шынагъуэныша-гъэмкIэ комитет.

(КIэухыр 4-нэ нап.)

Совет Нэхъышхьэм къыкIуа гьуагуанэр

(КIуахьр. ПэщIэдзэр 3-нэ нап.)

Республикэм дежкIэ мыхэнэшхуэ илэш XX сьэдэжм. Абы шыгъуэм ягъээхуэжэщ лажьэ ямызу политикэ залымыгъэм икIа республикэм и лажьакIуэ цIэрнылуэхуэ Къалмык Б., Ульбашев К., Бесльэней Хь., Фадеев Ф., АфIэун И., Къанкул М., Борыкуев ТI., Мокоев А. сымэ, нэгъуэщхэри. Луэхугъуэшхуэт СССР-м и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым 1957 гэм къыдыгъэжIа «Къэбдэрдэй АССР-р Къэбдэрдэй-БалъкIуэр АССР-у ээрзырахуэжыжым и Луэху-кIэ» унафэр. Ар шIадэапIэ хуэхуащ балъкIуэрхэм я хэкум къагъээжыным. А закуныр псори эдээрэзыуэ къышхьэдашIащ 1957 гэм гьатхлэмэ и 28-м КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и сессием.

1944 гэм шегъэжьауэ 1957 гэм хуэху КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм лажьыгъэ купшIафIэ куэд иригъэжIуэ-

кIащ. Гьуапкъэхэр убзыху-ным, районышIэхэр къызэ-гъэпэщыным, къуажэ со-ветхэр зэхэщыным, жылыжэм я эхуаку дэпI шIыр гуэнын къудейм зIушIэ 32-рэ трихууащ. Экономикэм зэхуэжыныгъэхэр хэпхьэным ехьэлIуэ къэрал Iташхьэхэм иригъэжIуэ лажьыгъэхэм КъАССР-м уыпIэ шхьэхуэ шубылдырт. КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и V зэхуэсыгуэм (1959 - 1963) и ялэ сессием къышхьэдашIуэ шхьэхуэ хуэхуэ хозиягъэ зегъэжыным теухуауэ илэсйибI планхэр зэхэлъ-хьэныр.

КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и VI зэхуэсыгуэр нэхъышхьэм и административнэ шхьыналъэ хуэхуэжIуэ шхьыналъэ 1965 гэм шы-шылэмэ и 12-м КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым и унафэжIэ иджыри къызэрагъэпэщIауэ шытащ Май, Шаджэм, Совет район-хэр, Май къуажэр къалэ яшIащ.

1970 гэм къэрал властым и структурэхэм зэхуэжыныгъэхэр къышхьэуащ. Апхуэдэу КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым и унафэжIэ 1970 гэм дыгъ-гъазэмэ и 11-м КъАССР-м ЮстицикIэ и министерствэ къызэрагъэпэщIащ.

1978 гэм накъыгъэм и 26-м КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и сессием псори эдээрэзыуэ къышхьэдашIауэ шытащ КъАССР-м и Конституцэр (Закон Нэхъышхьэр), жылагъуэ-политикэ, экономикэ, социальнэ шхьытIэхэм я зуужьыныгъэр зыбуыхуар.

1990 гэм гьатхлэмэ и 4-м КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и XII зэхуэсыгуэр хахаш. А лажьэхэм КПСС-м къалэн псори Советхэм ялэшьэжIа. Совет Нэхъышхьэм и XII зэхуэсыгуэм блэжIа лэщIыгуэмэ и 90 гъэхэм къалэншышхуэ шхьыгъэпэщIащ, республикэм и жылагъуэ-политикэ шхьытIэхэм ехьэлIа Луэхугъуэ-шхьэхэр зэфIхьыуэ. Абы къышхьэныгъэхэр, Совет Нэхъышхьэм и сессие I3-м кърнубыдзуэ IнатIэ зэмIа-лэжыгъуэ къудым ехьэлIа, мыхэнэшхуэ зIлэ унафэхэр къащтащ. КъАССР-м и Къэрал суверенитетым и декларациэр къэщтэныр ялэ лэжыгъуэ хуэхуащ республикэм и къэралыгъуэр хуэху-ным, политикэ шхьытIэхэр убзыхуным. 1991 гэм фокIадэмэ и 8-м Совет Нэхъышхьэм къышхьэдашIуэ илэсйибI нэхъышхьэм и 5-м КъБР-м и ялэ президент хэпхьыныгъэхэр екулашIащ. Апхуэдэ мыхэнэшхуэ зIлэ закон куэд къащтащ и лажьэхэмэ: «Шым ехьэлIа зэхуэжыныгъэхэм я Луэху-кIэ», «Мэкъумэш IнатIэмэ и Луэху-кIэ», «КъБССР-м и хамэ къэрал инвеститиэхэм я Луэху-кIэ», «КъБССР-м и шы-пIэ самоуправленэм и Луэху-кIэ», «Шалэгъуэлэ политикэм и Луэху-кIэ», нэгъуэщхэри.

Ялэ ирагъэщ Луэхугъуэхэмрэ унэтIыныгъэхэмрэ

КъБР-м и Парламентым и лажьыгъэм ушыгъэпэщытIэхэм, къышхьэдашIуэ хабзэ зуужьыхуэхэм ялэ ирагъэщ Луэхугъуэ нэхъышхьэхэр. Ахэрэщ депутатхэм махуэ къэс ирагъэжIуэ лажьыгъуэр зыхуэуэнтIагъ. Нэхъа-лэжыгъуэр, унэтIыныгъэ нэхъышхьэуэ къонэж къэрал ухуэныгъэмрэ шхьыналъэ самоуправленэ-мэрэ, жылагъуэ шынагуэ-шынэгъуэр къызэгъэпэщыныр; эконо-микэр; бюджет, финанс-кредит зуужьытIэхэр; егъэдэжыгъуэр, шIэныгъэмрэ узыншагъэр хуэ-мэныр; шенхабээр, спортыр, туризмэр, шIалэгъуэлэ поли-тикер, хыбарегъашIэ IнатIэхэр, жылагъуэ зэгъуэныгъэхэм ядо-лэжэныр; мэкъумэш Луэхур, шIыр зехъэныр; лажьыгъэр, цIыхухэм я псукIэр къызэгъэ-пэщыныр. А комитет шхьыгъуэхэм номышI КъБР-м и Парламентым шолажьэ ШIалэгъуэлэ палатэ, апхуэдэу нэгъуэщI шхьыналъэм я Парламентхэм жыджэру до-лажьэ.

Республикэм и хабзэуэжы-хэр IнатIэм шынагуэ 2007 гэм ШIалэгъуэлэ палатэ къызэ-Луэху-ауэ хабзэм ехьэлIа я епIы-лэжIэхэр къагъэлэгъуэнырт, апху-эдуи къыдэжIуэтэй шIэблэм республикэм и къэрал политикэ лажьакIуэ къышхьэнырт, ахэр Луэхум хуэжы дихъэащ рес-публикэм и шIалэгъуэлэ, апху-эдуи жыджэру Луэхум къыш-хьэащ. Палатэм ялэ зIушIагъэ 2007 гэм и фокIадэм екулашIащ. Парламентар шIалэхэр хабзэ-уэ-жыхуэ IнатIэмэ и лажьыгъэм пoryхьащ. Абы хэт шIалэгъуэлэр

жылагъуэ зэгъуэныгъэ земышхь-хэм, политикэ парт зэмылIуэ-жыгъуэхэм шыщ шхьэжIэ, рес-публикэм и зуужьыныгъэм хуэ-пабгъэ гушIащ. Палатэм хэтхэр республикэм и шIалэгъуэлэм жы-джэру долажьэ, ди хэгъуэжы, нэгъуэщI шхьыналъэхэм шекIуэжIэ Луэхугъуэхэм хэтхэ, эзыхэм я хабзэуэжы жэрдемхэр къышхь-хьэ. КъБР-м и Парламентым сымэ и шIэ къыдэхуэ къалэнхэм къадэжIуэу, Урсей Федерациэм и субъектхэм, хамэ къэралхэм я орган нэхъышхьэхэм ядолажьэ. Ялэ илэсйибI шегъэжьауэ ар-пэщIащ Адыгэ Республикэм и Хабзэуэжы Зэхуэсым (Хасэм), Осетие Ищхьэ-Аланиэ, Къэ-рдей-Шэрджэ парламентхэм, Ингуш Республикэм и Цыхуэбэ Зэхуэ-сым. Зуэгурылуныгъэ зэрэпIауэ долажьэ Тэтэрстан Республикэм и Къэрал Советым, Пермь краймэ и Хабзэуэжы Зэхуэсым. КъБР-м и депутатхэм я лажьыгъэр, Луэху бгъэды-хуэжIэр зрагъэпэщынырт ди шхьыналъэм шытащ Данием, Германием, Франджым, Кур-жым, Абхъазым, Осетие Ипшым, Урсеймэ и Ипшэ шхьыналъэм хьышэ шыпIэхэм я лыкIухэр. Апхуэдэ шхьысуыгъуэжIэ УФ-м и хэгъуэжы хамэ къэралхэм и шIафэ КъБР-м и Парламентым и депутатхэри. 1997 гэм АР-м, КъБР-м, КъШР-м я Парла-мент зэхуаку Совет къызэ-рэ-рагъэпэщIауэ зегъуэжыныгъэм Iэ шIадэуэ шытащ, апхуэдэу 2001 гэм Ипшэ Урсей пар-ламент ассоциатэ къызэрагъэ-пэщIащ, ди Парламентри абы хьышхьэащ.

Совет Нэхъышхьэм и УнафэщIу шытахэр

Звонцов Михаил

Звонцов Михаил Иван и куэрэ (1904 - 1975) 1904 гэм Краснодар крайм хьышэ Пуапсы къалэм къышхьэуащ, урысц, Ростов къалэ дэт Коммуэжр къыуащ.

КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIу (1938) шытащ.

НакIэ Мухъэмэд Кьербэч и куэрэ (1909 - 1980) 1909 гэм Дей къуажэм къышхьэуащ, адыгэщ, ВКП(б)-м и ЦК-м и Парт лажьакIуэхэм я еджапIэ нэхъышхьэр къыуащ.

1939 - 1941 гэхэм КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIу. 1945 - 1947 гэхэм КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIуэм къуэдзэщ.

Вохмянин Сергей Василии и куэрэ (1905 - ?) 1905 гэм Киров областым къышхьэуащ, урысц, нэмыгъэа шIэныгъэ нэхъышхьэ илэщ.

КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIу (1941 - 1943) шытащ.

ФочышIэ Iэбисал Шухъэиб и куэрэ (1908 - 1991) 1908 гэм Хъэмидей къуажэм къышхьэуащ, адыгэщ, Свердлов и цIэр зезыхэ Союзосп коммунист мэкъумэш университет Москва дэтыр къыуащ, ВКП(б)-м и ЦК-м деж шIэ Парт лажьакIуэхэм я еджапIэ нэхъышхьэр къыуащ.

КъАССР-м, КъАССР-м я Совет Нэхъышхьэхэм я унафэщIу (1943-1946) шытащ.

Теунэ Хьэчим Исхьэкъ и куэрэ (1912 - 1983) 1912 гэм Арык къуажэм къышхьэуащ, адыгэщ, ПедагогикэмIкI институтым шеджакъ, Горкэмэ и цIэр зезыхэ Литературэ институтым и курс нэхъышхьэр къышхьэуащ.

КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIу (1947 - 1951) шытащ.

Мэлбахуэ Тимборэ Къубатий и куэрэ (1917 - 1999) 1917 гэм Дей къуажэм къышхьэуащ, адыгэщ, Осетие Ишхьэрэ мэкъумэш институтыр къыуащ.

КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIу (1951) шытащ. КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым и унафэщIу (1952 - 1956) лажьащ.

Бэрбэч ХьэтIулэ МутIэ и куэрэ (1916 - 1965) 1916 гэм Лушиджэр къуажэм къышхьэуащ,

адыгэщ, Крупскэм и шIэр зезыхэ Ленинград коммунист политико-просветителскэ институтыр къыуащ, КПСС-м и ЦК-м деж шIэ Парт лажьакIуэхэм я еджапIэ нэхъышхьэм шеджакъ, тхьэд шэныгъэхэм я доктор.

КъАССР-м, КъАССР-м я Совет Нэхъышхьэхэм я унафэщIу (1952 - 1959) шытащ.

Къушхьэ Кышхьэкъуэ Сэхьид и куэрэ (1923 - 1998) 1923 гэм Зейкьуэ къуажэм къышхьэуащ, адыгэщ, Къэбдэрдэй-БалъкIуэр педагогикэ институтыр, Осетие Ишхьэрэ мэкъумэш институтыр къыуащ, экономикэ шэныгъэхэм я кандидатц.

КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIу (1959 - 1963) шытащ.

ШаджыкIуэ Мухъэмэд Хьэгъуэирэ и куэрэ (1923 - 1996) 1923 гэм Урожайнэ къуажэм къышхьэуащ, адыгэщ, КПСС-м и ЦК-м деж шIэ Парт лажьакIуэхэм я еджапIэ нэхъышхьэр къыуащ.

КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIу (1964 - 1985) шытащ.

Мамхэгъ Михаил Шу и куэрэ (1936 - 2005) 1936 гэм Тэрч къалэ къышхьэуащ, адыгэщ, Красно-дар къалэ дэт мэкъумэш институтыр, Ростов шIэ Парт лажьакIуэхэм я шол нэхъышхьэр къыуащ, мэкъумэш шэныгъэхэм я кандидатц, РСФСР-м мэкъумэш хозияствэмIкI шхьы зIлэ лажьакIуэ.

КъАССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIу (1985 - 1988) шытащ.

Клуэжэ Валерий Мухъэмэд и куэрэ (1941 - 2005) 1941 гэм Тьрынуэуэ къалэ къышхьэуащ, адыгэщ, Къэ-бдэрдэй-БалъкIуэр къэрал университетыр, КПСС-м и ЦК-м деж шIэ Парт лажьакIуэхэм я еджапIэ нэхъышхьэр къыуащ, экономикэ шэныгъэхэм я кандидатц.

КъАССР-м, КъБССР-м я Совет Нэхъышхьэхэм я унафэщIу (1988 - 1991) шытащ.

Къэрмокуэ Хьэчим Мухъэмэд и куэрэ 1941 гэм Зейкьуэ къуажэм къышхьэуащ, адыгэщ, Къэбдэрдэй-БалъкIуэр къэрал университетыр къыуащ, экономикэ шэныгъэхэм я доктор.

КъБССР-м и Совет Нэхъышхьэм и унафэщIуэм и куэ-дэуэ (1991), КъБССР-м, КъБР-м я Совет Нэхъышхьэхэм я унафэщIу (1991 - 1993) лажьащ.

Теунэ Хьэчим

Мэлбахуэ Тимборэ

Бэрбэч ХьэтIулэ

НакIэ Мухъэмэд

Вохмянин Сергей

ФочышIэ Iэбисал

Къушхьэ Кышхьэкъуэ

ШаджыкIуэ Мухъэмэд

Мамхэгъ Михаил

Клуэжэ Валерий

Къэрмокуэ Хьэчим

ЖАНЫМ Руслан:

Ди лэжыгыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщ

♦ Политикэм къыщыхуэу лэжыгыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Совет Нэхъыщхуэр - илэс 75-рэ, Парламентыр илэс 20 зэрырщхуэр. Бэлкэ зманым къриуыдыу ектуэла политикэ зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

- Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм шыцэфлуэва парламентаризмэм и тхыдэр жыжкэ къышожкэ. Нарт эпосым, Лурыуатэм къызырщыхыжымкIэ, адыгъэхэмр балъкъэрхэмр мыхъэншхуэ зыгуэу зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм шыцэфлуэва парламентаризмэм и тхыдэр жыжкэ къышожкэ. Нарт эпосым, Лурыуатэм къызырщыхыжымкIэ, адыгъэхэмр балъкъэрхэмр мыхъэншхуэ зыгуэу зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

Фэ физырыщыгуазаэши, мы гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Совет Нэхъыщхуэр зэрэфлуэвэрэ - илэс 75-рэ, Парламентыр къызырщыхуэунэтлар илэс 20 ирокъуэ. А лэжыгъэр и къежыкIар, лэбжкэ хуэхуэр Лурыуатэу къышожкэ ди тхыдэм и напэкIуэхэм. Псалъэм къыдэкIуэу жыпIэмэ, ди республикэм и хабзубуыхуэу органыр шыцэфлуэвар 1938 гъэраш. 1937 гъэм цыхубэр зыхта ялэ сьэдыр Къэбэрдей-Балъкъэрм шрагъэлуэлау шыташ, арат республикэм и Конституцири къыщаштар. Абы шыцэпкъраш республикэр къэралыгуэу зэрэфлуэвэр, а къэралыгуэм и хабзэхэр зыхуэдэнур. Апхуэдэ къулыкъушлэпIэ Иэмал имылэу дигн хуейт, ар ижыкIэм лэпкъым хабзэхэр зыхуэдэнур. Апхуэдэ къулыкъушлэпIэ Иэмал имылэу дигн хуейт, ар ижыкIэм лэпкъым хабзэхэр зыхуэдэнур.

Сыт абы дыщыхуейр? Ди цыхубэм фIуэу къагырыгуэу си гугъэщ къэралыгуэу ушыщыткIэ, апхуэдэ лэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

Абы лэбжкэ Республикэм шыцэфлуэва парламентаризмэм и тхыдэр жыжкэ къышожкэ. Нарт эпосым, Лурыуатэм къызырщыхыжымкIэ, адыгъэхэмр балъкъэрхэмр мыхъэншхуэ зыгуэу зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

Экономикэр лэжыгъэр къуэдэ зэхуэу, абы и нэхъыщхуэр республикэм и бюджетраш, адэкIэ ИэнагIэм зэмылэуэжыгъэр хэм я зыжыныгъэр къыкIэ-лэуэлау. Нэхъапэм колхоз, совхозхэр шыгуэу шытамэ, иджы цыхубэр я цхьэ хуэлэжыкIуэу хунт ди хабзэм къежыгъэр, апхуэдэхэм я лэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

Псалъэм къыдэкIуэу жыпIэмэ, мэкъумэш ИэнагIэм узыщыгуфыкIыным лэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

ИпэкIэ зэрэжыкIаши, Парламентым зэрэхэ лэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

ИпэкIэ зэрэжыкIаши, Парламентым зэрэхэ лэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

мэн, егъэджэныгъэ, нэгъуэпI ИэнагIэхэм зэгъэужыным мылкъуи гуащи хэтлхыащ. Сэ къызырщыхыжымкIэ, цыхур мы дунейр фIэуэу псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

ЗэрэжыкIаши, Парламентым зэрэхэ лэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

ЕгъэджакIуэхэм я лэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

республикэм школ 287-рэ итц, абы шыцу процент 57-р зыхуей хуэзуу къызырщыхыжымкIэ. Ахэр и шапхьэщ лэпкъ проектхэм къыгуаха фIуэуэжым.

Социальнэ программэм хэблэпэи законхэр унэтлынгъэ щыгъэхуэхэмкIэ гуэшащ. Ар ныхъэ зыгуэу, анэхэм, унагуэу теуауэ ирэт. Демографие шытыкIэр къапщтэмэ, иужьрей илэсхэм ди республикэм и хэхуэр нэхъыщхуэ, хэщым нэхэр. Ахэр псори лэжыгъэм къыпкъIуэу лэжыгъэм.

Жэпуэгъуэ маэм унафэ къэттащ унагуэу, анэм, сабийхэм ядэлпкъуныным теуауэ. Ар КЪБР-м и ИэнагIэхэм Кванокъуэ Арсен къыкIыла лэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

Унафэр къыдэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

Илэс къэс КЪБР-м и ИэнагIэхэм Парламентым зыкъыхуэгъэзари, къалэн нэхъыщхуэр къыгуэуэжым. Абы ипкъ иткIэ къатцтэ унафэхэр властым и адреси къуэпкъэм ягъэзащIэ. Законыр къыдэжыгъэр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырщым эгъэлэпэи КЪБР-м и Парламентым и Унафщым и ялэ къуэдзэ Жаным Руслан.

(КIуэхур 6-нэ нп.).

Обкомым, облизполкомым хэтхэр партизан пльыжхэм ялэуэ. Налшык, 1932 гъэ, бадзэуэгъуэм и 5

Ди лэжыгээр зыхуэунэтлар цыхубэр тэмэму псэунырц

(КГуыр. Пэцэдэр 5-н нан.)

Кьэралым мыпхуэдэ институтхэр иэн шыхуейр унафэр зэкуэту ягээшчэн папшэ, Абы и лъоныкыуэклэ тхуэфлэжыр цыхубэм яшэ-нымкIэ Iэмал хьарзынуу дIэ-хэц гаетхэр, радиор, телевиденэр, Интернетыр. Псалэм кьыдэжэуэ жыпIэмэ, законым и проектыр хьээр хуа нуужэ, Интернетым кьыдолхьэри, республикэм и цыхухэм я Лууху еплькIэр, чэнджэшхэр зыдогашцIэ. Ар Iэмал имьIуу кьельгытэ а законым елжэ комитетым. Ди мызакьуэу, республикэм и Iэтэхкыи и Луухушафэхэр кьышыгыэлэ-гуа сайт шьэхуэуэ шьIош, Парламентым Правительствэми Интернетыр жьджэру кьыгээсбэн. Апухуэдэуэ зэршыгытын хуейр, сыт шьэхэIэ жыпIэмэ, дэ дьызухуэлажэр цыхурац. Кьэрал лэжыгээ уи пшэ шьэдопльхьакIэ, абы и псэукIэр ебгэфлэжэуэ, цыхухэр арзыы пшын хуейши, псори кьыумьылгытэныр Iэмал зымьIош. ЗыгуэркIэ дьызетемыхуэрэ, гукьсуэ зигIэ шьIэ, дьызухуэуэ а Луухым дьытеспэ-лэхькыи зыри зэран кьытхуэхуэркыи.

Зэрыжалыш, законым кьару шьIэр ар кьышагыэсэ-бным и деш, аIэ депутатхэр кIэлышлэр КьБР-м кьышапта унафэхэр зэрагы-зашлэм?

Закон кьыдэбгэжэИным нэхьэр нэхьышхьэ ар гээзэ-шэ зэрыхуэр. Унафэр умьг-гээзэшлэмэ, кьышылдэбгэ-кIам мыхьэнэ имьIуэ араш. Абы теухуэуэ Парламентым хэкIыпIэ куэд кьегээсбэн икии сэбэныагышхуэуэ кьы-нокIуэ. Псалэм папшIэ, за-коныр кьыдэбгэжэИла нуужэ, зэман зэрэдэжэИу, кьыгьыдо-гээзэри, дауэ гьашIэм хэп-ша хьуаи, ар зи пшэ дэлыа-хэр зэрегугьуари кьыдопшы-гэж. Ар ди лэжыгытэм и Ихьэ нэхьышхьэ дьыдохэм яшчыш. Уеблэмэ абы кIэлышпIэным теухуа закон шьэхуэуэри мэ-лажэ. Абы и лъоныкыуэклэ кьыдогээсбэн парламент едлуэныгэхэр, правительствэ-вэм и сыхьэтыр, стIол хурей-хэр, комитетхэр шьIпIэ зэ-мыпIэуэжыгэхуэм кIуэурэ ирагэжэуэклэ зэхуэуэ убгуа-хэр, конференцэхэр. Мис апу-хуэдэ зIушIэхэм кьышчэ-допшытэ ди лэжыгытэр зэ-рыкIуатэмэр законхэр кьы-зэрагыэсэбэныр. Псалэм папшIэ, бжыкхьэ сессием парламент едлуэныгьуэ - 6, правительствэ сыхьэтуэ - 15, шьIпIэхэм шьедгэкIуэжынуу зIушIуэ - 13, стIол хурейуэ - 8 шьIэнуш. Апухуэдэ ди зы-пшIэныгэхэм егээбьдэ законхэр гьашIэм хэпша зэ-рыхуэр.

Шалэгьуалэ палатэм и мыхьэнэм и гугьуэ кьыт-хуэшI, Руслан. Ар ноо зэры-лажэ шьIкIэр фигу ири-хьэр? Шалэгьуалэм нэмьшI еджакуэхэри кьыдэжэуэшI-пIэм и лэжыгытэм кьызыр-эфIкырш и шьыхэтцI «Си хэб-зэубзыху жэрдэм» зэнуэр зэревьгэкIуэжыр, апухуэдэ урысейсо зэхьэхуэуэхэм ди

КьБР-м и Парламентым ПромышленностымкIэ, гьуэгуэ хозийствэмкIэ, транспортымрэ связымкIэ и комитетым и зэхуэс. 2013 гьэ

студентхэм пашэныгэ кьы-зэрышахьэр. Ар кьызырэ-зэвьгэпэшым, кьырикуэ Луухухэм теухуэуэ укьыдэ-гуэнамэ, ди гуанэт.

Ди шалэгьуалэм я Лууху зыгуэтым нэхэ гьуэргьуу дьы-гьыгуэзынымкIэ, законыр зи-щысыр яшIуэ шIэблэр кьыдо-кIуэтеинымкIэ, ар кьыгээсэ-бэну егээсэнымкIэ, зэрызэ-хальхьэм езыхэри кьешIэ-нымкIэ, я гупьесэр хальхьэ-нымкIэ сэбэн хьуну кьэтыл-тэри, 2007 гьэм КьБР-м и Пар-ламентым Шалэгьуалэ пала-тэ кьышызэдгэпэшэш. Япэ Шалэгьуалэ палатэм кьыш-та уставым никэ иткIэ, абы хэтхэр илэс кьэс зэрахьуэклэ, Луухым нэхьыбэ кьыхашэн, де-путат лэжыгытэм нэхьыбэ ша-гьэгуэзынэн папшIэ. Иджышту абы и ешанэ зэхьыгэхуэр кьы-дылолажэ. Я лэжькIэр уиу ирихьэр жыпIэмэ, узэры-гуншхуэ хуэи Луухушафэ куэд яIэш. Псом нэхьэр нэхьыш-хьэр закон кьыдэбгэжэИным я жэрдэмхэр, гупьесэхэр гуш-хуэуэ, жьлджэр зэрыхаль-хьэрш, комитетхэм мышхьэ-хуэуэ зэрадэлажэрш. Ди шIа-лэгьуалэр зыхуэныкыуэр кьы-гээлэжыуэуэ, япэ игьэшып-хьэуэ, иужэ кьыгэнапхьэуэ кьы-лэгытэхэр зыпкырыхуэуэ жIа-лэ кьытхэтци, Луухур тшегээ-пэшншIэ. КьышынэмьшIауэ, езыхэм я жэрдэмкIэ псапэ, гуанагы, сэбэныагэ зыпылэ Луухуэгуэ куэд кьызэрагыэ-пэш. Концерт кьызэрагыэ-пэшми, мылькы зьхрагьаль-хьэм, сабий ныкьуэдыкьуэ-хэм ядэгьыкыуэуэ, сьмадэжэ-хэм, жьы хьуахэм я гукьы-дэжэр кьыIуэ апухуэдэш.

КьышынэмьшIауэ, УФ-м и Кьэрал Думэм шьIэ Шалэгьуалэ палатэм иригэжэуэклэ зэнуэуэхэм яфIэфIу хэтцI, я акьылым и жаагыр кьыгээ-лэжэуэуэ. «Си хэбзэубзыху жэрдэм» урысейсо зэнуэуэ я зэфIкыыр шагьэлыагыуэ ди студентхэм икии пашэны-гэхэр кьышахэ. Мы гьэм екуIуэа зэнуэуэ шыхуэ 31-рэ лауретт шьыхури шыхьэ-тхьыльхэр кьырашэ, абыхэм яшчыуэ 5-м япэ увьIлэр яубыдаш. Кьэралым и адрей

хэгьуэгуэхэм елытауэ ди республикээр апухуэдэ ин-кьым, абы тешпIэхьэмэ, ар ехьулIэныгэшхуэуэ кьызо-лыгытэ. УФ-м и Кьэрал Думэм и «Знак отличия» медалыр кьырашэ Нэзэрэн Беслээн, Кьэрал Думэм деш шьIэ Жьы-лагуэр палатэм и Iэтэхьэм и кьуэдэуэи хахаш. Мис а шапкэхэм кьыгээлэжэуэ ди шалэгьуалэр ди дэпIы-кьуэгуэуэ зэрышытым и мы-закьуэуэ, хуэфашэу утыку зэ-рытэр.

Комитетхэм я лэжыгытэм арзы фькьышпIэр?

Комитетхэм я лэжыгытэр хурэ-мыхуэрэ кьызыгээлэ-жэуэр ди хэакулэхэм я арзы-зыныгэрц. Сэ бьдуэ жьыIэ-фыншхэр ахэр гурэ пэскIэ ди цыхухэм я псэукIэр егьэфIэ-кIуэным зэрыхуэлажэр, гьуэгуэ пжэ зэрытыгэр. Псори зэхэту кьышпIэмэ, яхуээфIэ-кIым арзы ськьэчIэ сужьы-Инуэным, сыт шьэхэIэ жы-пIэмэ, ди шыхуэр сыт и лъэ-ныкьуэуэи кьызыхуэтынушу дгээпэсуфэуэ шьытамэт дэ-жэуэр. Ауэ ар ди пльапIуэ, абы дьухуэжэуэ нуужэ дитэ араши, зьчынысхьыжу мэ-лажэжэрш.

Иджышту екуэклэ зэхуэсы-гьуэм комитет 15 иэш. Дьы-щызэхьхэм дьычэнджэри, гьашIэм кьытхуыгуэуэ кьы-лэнхэр дгээзэшIэнымкIэ апу-хуэдэ дьухуэныкыуэуэ кьэ-лыгытэри, дубьыхуэуэ араш. Дунейр и пIэм иткыым, абы кьыгээуэым и жэуапыр езыгы-тын, зэманым дьызырэдэбэ-кьыфьан Луухуэр зэфIэжыгэ-кьыфьан гупурэ кьыдэгьэлэ-шэуэ араш. Абыхэм я нэхьыш-хьэ дьылэр, конститутуэ статус зигIэр лэпкэ зэхуэшыкыIэхэм епха комитетарац. Ди рес-публикэм лэпкэ куэд зэры-щызэхьхэм шьэхэIэ кьыдэ-лэжэпша комитетхэр ар, абы и унафэшIхэр лэпкэ зэмьIлэ-жыгьыгэхэм я лыкьIуэш. Дэ тшIэ псом зыри и мыхьэнэ-кыым, зы унабуэуэуэ зэхэ-лэпкэхэр зэгурьылуэмэ. ШIэурэ зэгурьулэрэ ди зэ-хуаку дэмьлэмэ, дунейм шьэ-куэклэ гьашIэм дьытхьы-хьэнуэуэ, зьдужьынуэуэым.

ЗылI и быну дьызэхуэуэтын, ди псэукIэр едгээфлэжэуэ, дьы-зыс лэахэм едгээжынырш комитетхэм я лэжыгытэр зыхуэуэнтлар.

КьБР-м и Парламентым УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым ФедерациэмкIэ и Советымрэ Кьэрал Думэмрэ зэрыдэ-лажэжэм и гугьуэуэ зыгээшIуэ. Апухуэдэуэ фэ фанышIац нэ-гуэуэш шьIпIэхэм шьIэ пар-ламентхэмэ...

Ди цыхубэм я пашэцIэ шьытхэ жуапIыныгэм кьы-тхуэгьуэуэ ди IэшIагэм, дьы-зырэт Луухым фьуэуэ хэтшIы-кIым, махуэ кьэс хэдгэжэуэн зэрыхуейр. АбыкIэ сэбэныш-хуэуэ мэхьуэ ФедерациэмкIэ Со-ветымрэ Кьэрал Думэмрэ. Псалэм кьыдэжэуэ жыпIэ-мэ, дэ дьухытцI ди респу-бликэм шекIуэклэ псэукIэм ехьэ-лэла унафэ хэхэхэр кьыхэтI-лэхуэ. Иджышту лажэ зэхуэ-сыгьуэм, блэжIа илэзышпIым кьырибуэдуэуэ закон 29-рэ кьы-хэтIлэжэ. Абы шьыуэ зако-ниплI Кьэрал Думэм кьыш-таш, адрейхэм илджыри хол-лэ. Ди кьэралым субъектуэ 83-рэ итши, унафинилэкIэ уа-кьыхэтшыри Iейкыым.

ФедерациэмкIэ Советми Кьэ-рал Думэми иригэжэуэклэ Лу-ухуэгуэуэхэм жьджэру дьыхэтцI. Псалэм папшIэ, сэ иджьы-лажэ сышышIац УФ-м и Пре-зидентым кьыхьыльхьэм - кьэ-ралым ис лэпкэхэр зэгурьы-луэуэ зэдэпэсуэным теухуа уна-фэм - ехьэлIауэ екуэжIа едэ-луэныгьэм. Законхэм кьышчэ-нышпIауэ, республикэм кьыш-таш программахэр гьэ-кIуэтынэмкIэ дэ сэбэнышхуэ кьытхуэхуэуэ, сыт шьыгуи да-пшышIац ФедерациэмкIэ Со-ветми Кьэрал Думэми КьБР-м и лыкьIуэуэ шьIэхэм.

Ди кьэралым и шьIпIэ 26-м я дьыкыуэшIапIэхэм да-долажэ. Дьызухуэуэ, дьызо-чэнджэ, гьашIэм шIуэуэ кьыкы-хьэхэмкIэ дьызэрэшIэ.

Депутатхэм я лэжыгытэр кьышпIэмэ, сыт хуэдэ Лууху-кIэ, гунькьуэгуэуэ нэхьы-шхьыбэр зыкыфьухагызэрэ цыхухэм? Сыт ди жьы-гьуэр нэхьыбэуэ зыгээшIей-тей?

Депутат лэжыгытэм закон кьыдэбгэжэИнымрэ зэхьэ Луухуэуэ зы гугьуэ лхуэсIа-хэмэрэ я мызакьуэуэ, мыхьэ-нэшхуэ иIуэ хэльхэм яшчыш ди хэакулэхэм яхуэзынэр, я гунькьуэгуэуэхэр зэгьэшIэ-ныр, абыхэм я хэкIыпIэ-хэмкIэ чэнджэш етыныр е ядэгьыкыуэныр. Депутатым и кьалэн нэхьышхьэ дьыдуэ согысуэ ар. Шыхуэхэм дэ да-шыхуэуэ КьБР-м и Парла-ментым, фракцихэм я хэшIа-пIэхэмэ. Апухуэдэ махуэ хэхэхэмрэ сыхьэт бжыгыгэ-хэмэрэ гаетхэм кьыгьыдо-дэри, цыхухэр абы ирихьэ-лIуэ кьыкIуалэ.

Депутатхэр политикэ пар-типлым я льыкьуэуэ фракци-ллу дьызэхэтци, сэ сьыхэт «Урысей зэхуэуэ» партыр кьышпIэмэ, зэлущIапIэ шьы-хуэуэ дIуэ абыи махуэ хэхэхэм дьыдолажэ. Кьышчэны-шIауэ ди полититоветым и уна-фэжIэ, кьыаужэуэ дIэмэ зэлущIа-пIэхэр кьышызэлугьаш, мазэ кьэс мэрэм махуэр абыхэм яхуэхьохри, цыхухэм дашы-хуэуэ. Ари хэкIыпIэфIшч Нал-шык нэс кьэмыкIуэфIэхэм, ныбжэ зигIэхэм, сьмадэжэуэ я Луухур дэжэнымкIэ.

Цыхухэр зычIэушпIэр, зыхуэныкыуэр куэд мэхуэ, ауэ нэхьыбэуэ кьыхэтшыр псэукIэм теухахэрш, унэ э шIапIэ кьы-шэхуэуэ зыхуээфIэмькIэхэрш кьыдэжэуэнтлар. Дэ иджьы-лажэуэ дьыкэ кьэштIац кьэ-жэм нэс зыхуээфIэмькIэхэм шIапIэ етыным теухуэуэ. КьышчэнышIауэ, фьы куэд хэлэц кьыаужэхэм зегьэуэжы-ным, кьыахэ хуа унэхэр зэ-фIэгээуэжыным теухуэуэ шьIэ законхэмэ.

КьыкIэлыкьуэуэ цыхухэр нэхэ зыгээшIейтейр узыфэ нэхэ хьэлэ зыпкырытхэ, нэ-гуэуэш шьIпIэхэм зышызы-гьэхьужыи хуейхэм мылькы зэрагыэмыльгырш. Апухуэдэ-хэми зышIыдогьыакуэ, я гьэ-вуэгуэр зэрашчидгэпэшншIэн Iэмалхэр кьыахуэгуэнт. Шы-хуэхэм кьыдэхэпIэ Луухуэр заншIуэ зэфIэдогьэжIэ жьыIэ-мэ, шьы сьыпшыш, дьыдэIэ-пшыкьуэ, мазэ бжыгытэ и илэсэ зытекуэди, тхуээфIэмькIэ-хуэи шьIэцI. Ауэ зыпшчыты-гьэхэм кьыаох процент 50-м шIнгьуэуэ я Луухур зэрыдэгэ-кIуатэр.

Зи илэсэ 20-р зыгээлэпIэ Кьэбэри-Балкьырым и но-борей Парламентым и зэфIэ-кIыпIэр, зэманым кьышыкыуэ зэ-хьуэIэныгьэхэм зэрыдэ-лажэуэр, шыхубэм кьызыр-э-сэбэным укьытхуэтенэпэ-льхэмэ, си гуанэт.

КьБР-м и Парламентым кьызыринэжIа илэсэ 20-р ты-нуш шьытауэ кьылыгытэ хьуну-кыым. Совет НэхьышхьэжIэ дьыдэжэуэ шьыта кьылыкьуэ-шIапIэр кьытэжэри, Парламен-тышIэр 1993 гьэм зэфIуэваш. Абы шьыгьуэм Парламентым и пшэ кьыдэхуаш властыр зэ-рыкьызырий хэмьтIкьыуэ хуэ-мэныр, гугьэхуэ куэдми хэ-таш. А зэман хэльэмэ респу-бликэм, Парламентым и Iэтэх-кыуэ шьытагэм, депутатхэм фьы-шIэ ии яхуэфашэн. Гугьухэ дьыхэтами, зауэ-банэ шьымылуэ зэфIуэва хуаш гьашIэпIэр.

Шыхуэ и зэхэтэжымрэ псэукIэмрэ шьIэрышIуэ убэ-хужын, зэтэгэуэуэжыи хуей-ти, абыхэм епха законхэр кьы-дигьэжэИуэ, зьужыныгьэм хуэлажэуэ кьыкIуэжэуэ. Блэ-жIа илэсэ 20-м и кIуэцIаклэ гу-гьуэхуэ хьэтар куэдми, лэ-жыгытэм хуер кьыркулар нэ-рыльгагышын, абы гур хегьа-жэуэ, пшэ-дейм фьыкIэ уше-гьэугьэ.

Епсылар НЭШIЭПЫДЖЭ Замирэц.

Къэбэрдей-Балькээрэм и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщихэр

Кьанкьул Машэ Джьрандыкьуэ и кьуэр (1889 - 1938)
1889 гэм Ашэбей кьуажэм кышальхуащ, адыгэш.
КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщү шытащ 1938 гэм и бадзэуэгуэ-шэклуэгуэ мазэ-хэм.

Мокаев Азрэт Гуэней и кьуэр (1899 - 1943)
1899 гэм Балькээр Ипчэ кьуажэм кышальхуащ, балькээрш.
КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщүащ 1939 - 1941 гэхэм.

Ульбашев Исмэхийл Лэкьумэн и кьуэр (1914 - 1977)
1914 гэм Кьэщкьэтуа кышальхуащ, балькээрш, Педагогикэ институт Налшыки Кьыргызыми кышйиуащ.
КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщү лэжкьащ 1941 - 1944 гэхэм.

Ахьуэху Хьэсэнбий Кьэсей и кьуэр (1907 - 1965)
1907 гэм Кьундетей кьуажэм кышальхуащ, адыгэш, Дзэинженер академикер Москва кышйиуащ.

Кьудей Чэрим Кьарэмьрээ и кьуэр (1909 - 2001)
1909 гэм Кьундетей кьуажэм кышальхуащ, адыгэш, Сталиным и цэр зезыхьэ промышленнэ академикер Москва кышйиуащ, КПСС-м и ЦК-м деж шылэ Парт еджаплэ нэхышхэм шеджащ.

Кьанкьул Машэ

КьАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщүащ 1944 - 1951 гэхэм.

Льостэн Чэлимэт Тьүтлэ и кьуэр (1908 - 1990)
1908 гэм Дыгьубькьуэ кьуажэм кышальхуащ, адыгэш. Мэкьумэш хойшэствэмклэ Бгырыс институтыр Орджоникидзе кышйиуащ, КПСС-м и ЦК-м деж шылэ Парт еджаплэ нэхышхэм шеджащ.

КьАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретарь (1949 - 1951), **КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщү** (1951, 1957 - 1959) **Изатлэхэр ильгьащ.**

Уйнаев Чомай Батал и кьуэр (1914 - 1985)
1914 гэм Кьэщкьэтуа кышальхуащ, балькээрш, Кьэбэрдей-Балькээр кьэрал университетыр, Парт кьызэгьэ-пэщакьуэхэм я еджаплэ нэхышхэм кьуэрш, ВКП (б)-м и ЦК-м деж шылар кьуащ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщү кьулыкьуэ пэрытащ 1959 - 1966 гэхэм.

Геттуев Магомэт Исмэхийл и кьуэр (1916 - 1985)

1916 гэм Гундэлэн кышальхуащ, балькээрш, Кировым и цэр зезыхьэ Ленинград кьэрал педагогикэ институтыр кьуащ, Кьэбэрдей-Балькээрэм и цыхуэбэ усакулуэ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщү шытащ 1967 - 1979 гэхэм.

Чабдаров Борис Кьасым и кьуэр (1936 - 2001)

1936 гэм Акь Су кьуажэм кышальхуащ, балькээрш, Кьэбэрдей-Балькээр кьэрал университетыр, Ростов шылэ Парт школ нэхышхэр кьуащ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщү (1979 - 1990), **КьБАССР-м, КьБССР-м я Совет Нэхышхэм я Президиумым и Унафэщү** илэ кьуэдзэуэ 1990 - 1991 гэхэм лэжкьащ.

Мокаев Азрэт

Ульбашев Исмэхийл

Ахьуэху Хьэсэнбий

Кьудей Чэрим

Льостэн Чэлимэт

Уйнаев Чомай

Геттуев Магомэт

Чабдаров Борис

Денисов Фёдор

Кудряшов Леонид

Пыхтин Дмитрий

Тхьэмокьуэ Мухьэмэд

Къэбэрдей-Балькээрэм и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретархэр

Денисов Фёдор Фёдор и кьуэр (1892 - ?)

1892 гэм Харьков кьалэм кышальхуащ, урысш, и клэм нэмь-гьэса шныгыгэ нэхышхэ илэщ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретару шытащ 1938 - 1940 гэхэм.

Кудряшов Леонид Павел и кьуэр (1902 - 1993)

1902 гэм Куйбышев кышальхуащ, урысш, КПСС-м и ЦК-м деж шылэ Парт школ нэхышхэр кьуащ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1939 - 1940), **КьБАССР-м, КьАССР-м я Совет Нэхышхэм я Президиумым и секретару** 1940 - 1947 гэхэм шытащ.

Пыхтин Дмитрий

Иванников Павел

Григорий и кьуэр (1901 - 1981)

1901 гэм Грознэм кышальхуащ, урысш, Краснодар парт школ кьуащ.

КьБАССР-м я Совет Нэхышхэм я Президиумым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1940 - 1947), **КьАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретару шытащ** 1947 - 1949 гэхэм.

Тхьэмокьуэ Мухьэмэд Хьэмид и кьуэр (1911 - 2002)

1911 гэм Кьундетей кьуажэм кышальхуащ, адыгэш, КПСС-м и ЦК-м деж шылэ Парт школ нэхышхэр кьуащ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретараш 1951 - 1952 гэхэм.

Галачиев Кьасым Бойа и кьуэр (1905 - 1958)

1905 гэм Анзорея кьуажэм кышальхуащ, осетинш, Лениным и цэр зезыхьэ Дзэполитикэ академикер Москва кышйиуащ.

КьАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1950 - 1951), **КьАССР-м, КьБАССР-м я Совет Нэхышхэм я Президиумым и секретару** 1952 - 1958 гэхэм лэжкьащ.

Иванников Павел

Андрей и кьуэр (1902 - 1983)

1902 гэм Кемеровэ областым хыжьэ Маринск кьалэм кышальхуащ, урысш, Парт кьызэгьэ-пэщакьуэхэм я еджаплэ нэхышхэм ВКП(б)-м и ЦК-м деж шылар кьуащ.

КьАССР-м я Совет Нэхышхэм я Президиумым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1954 - 1958), **КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретару** 1958 - 1961 гэхэм лэжкьащ.

Хьымбэзэр Жанпагуэ Ахьмэд и пхьур (1916 - 2003)

1916 гэм Астемьрей кьуажэм кышальхуащ, адыгэш, Ленин еджаплэ кьалэ цыкьлум шеджащ, ВКП (б)-м и ЦК-м деж шылар Парт школ нэхышхэм унафэщүхэм я лэзагьым шыхагьахуэ курсхэр кьуащ.

КьАССР-м я Совет Нэхышхэм я Президиумым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1955 - 1957, 1959 - 1961), **КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретару** (1961 - 1963) лэжкьащ.

Уэрсей Файнэ Тембулат и пхьур

1926 гэм. Инарыкьуей кьуажэм кышальхуащ, адыгэш,

Галачиев Кьасым

Кьэбэрдей-Балькээр педагогикэ институтыр кьуащ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретару лэжкьащ 1963 - 1985 гэхэм.

Дыщэкл Ася Мухьэмэд и пхьур (1937 - 1985)

1937 гэм Тэрч кьалэ кышальхуащ, адыгэш, Кьэбэрдей-Балькээр кьэрал университетыр, КПСС-м и ЦК-м деж шылар Парт школ нэхышхэр кьуащ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретару лэжкьащ 1985 гэм гьатхэлэ - мэльжыкьым мазэхэм.

Кьэрмокьуэ Майе Мухьэмэд и пхьур

1940 гэм Зейкьуэ кьуажэм кышальхуащ, адыгэш, Текстильмьрэ промышленность псыншэм-клэ Союзпэс заочнэ институтыр кьуащ.

КьБАССР-м и Совет Нэхышхэм и Президиумым и секретару 1985 - 1990 гэхэм лэжкьащ.

Хьымбэзэр Жанпагуэ

Уэрсей Файнэ

Дыщэкл Ася

Кьэрмокьуэ Майе

КЪБР-м и Парламентым и Унафэщү шытахэр

Нэхуш Заурбий Ахьмэд и кьуэр

КьБР-м и Парламентым и япэ, етуанэ зэхуэсыгуэхэм Республикэмкэ и Советым и Унафэщү (1993 - 2003)

Жабоев Мыхьмуд Назир и кьуэр

КьБР-м и Парламентым и япэ, зэхуэсыгуэхэм Лыкьуэхэмкэ и Советым и Унафэщү (1993 - 1997)

Бечелов Ильяс Борис и кьуэр

КьБР-м и Парламентым и етуанэ зэхуэсыгуэхэм Лыкьуэхэмкэ и Советым и Унафэщү (1997 - 2001), **КьБР-м и Парламентым и ешанэ зэхуэсыгуэхэм и Унафэщү** (2003 - 2008)

Туменов Мурадин Хьэдис и кьуэр

КьБР-м и Парламентым и етуанэ зэхуэсыгуэхэм Лыкьуэхэмкэ и Советым и Унафэщү (2001 - 2003)

Федченкэ Людмила Михаил и пхьур

КьБР-м и Парламентым и япэ, етуанэ зэхуэсыгуэхэм Республикэмкэ и Советым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1993 - 2003), **КьБР-м и Парламентым и ешанэ зэхуэсыгуэхэм и Унафэщүым и кьуэдзэуэ** (2003 - 2008).

Головко Евгений Николай и кьуэр

КьБР-м и Парламентым и япэ, зэхуэсыгуэхэм Лыкьуэхэмкэ и Советым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1993 - 1997).

Советым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1993 - 1997).

Пунаржи Виктор Иван и кьуэр

КьБР-м и Парламентым и етуанэ зэхуэсыгуэхэм Лыкьуэхэмкэ и Советым и Унафэщүым и кьуэдзэуэ (1997 - 2003).

Бозий Натбий Мухьэмэд и кьуэр

КьБР-м и Парламентым и ешанэ, епланэ зэхуэсыгуэхэм я Унафэщүхэм я кьуэдзэуэ (2003 - 2015).

Берд Хьээрэталей Александр и кьуэр

КьБР-м и Парламентым и ешанэ зэхуэсыгуэхэм я Унафэщүым и кьуэдзэуэ (2007 - 2008)

Лъэпкъым и уасэр и бынщ

Цыху жьджэру, и лэжьыгъэр фыгуэ илгагъуу, шцэныгъэ огъэдэлтэрэ нэбдзэгубдзэгъуу зэршыщтыт и фыгуээкъи Фоджонк Людмила политикэм шыкхынам зыгуащэ лъэпкъыуэхохэр псынщоу къызэринэкпир, хъарынуу хъэгъащ. КъБР-м и Парламентым Республикэмкэ и Советым и езанэ, етуанэ зэхуэсыгуэхэм и унафэщтым и куэдззу, Парламентым и ешанэ зэхуэсыгуэхэм и унафэщтым и къуэдззу шыкхына зэманым къриубыдзу абы ди республикэм парламентарализмэм зыщегъэужьыным гуащэшхуэ хилъхъащ.

КъБКЪУ-м и Физико-математикэ къудамэр - диплом лъэпкъэкэ, аспирантурэ өхуэлэныгъэдрэ къызыуаха бзылхъу-хугъэр мы зэманым КъБР-м и Жылагуэ палатэм и унафэщтым и куэдззу малажэ, жылагуэ гуащэм жьджэру хэти.

- И зэманым къащта унафэхэм я мыхьэнэр кууэ зыхэ-зылхъахэм уащыцу къызольтыт, ди Парламентым и тхьидэм уриллэжэмэ, мыхьэнэ зилэ луэхушхуэ куэд къызэщылаубыдэн яхуэдрэклэащ. А зэманым сэт худэт бзылхъугъэм дежкэ?

- Зым и дежкэ цыхукуым паритхэм, лъагыуэщцэ къызышхэм я луэхур псом нэхрэ зэрнэхэ гугъур. КъБР-м и Парламентым дьыщыхахам гугъуэхэ куэдым дьыушаш, дьымыщцэ куэд къы-кыуэлаш, ди пщэ къыдзэхурт къэралышцэ зэфцэувар зэрлэж-жэнуу хабзэхур дубыкхуныр. Къыхэзгъэщылхъэщ ар ди рес-публикэм дежкэ зэман хэлыгъу, зэхъэрэхъауу зэршыщтыт. Ди лъахэм лъэпкъ зыщылаубыдэнгъэхэр тхьидэу шекъуэкырт, шхьэхуэ зашынуу шцэбнэхори мащцэбнэх. Гугъу фехъа жылэмэ, дехъащ, ари лъэныкыуэ зымылэужьыгъу куэдкэ, ауэ республикэр 1997 гэхэм шегъэжъауэ зыужьыныгъэм хуэклуэу шцидзэри, ди лэжьыгъэр нэхэ тынш хуащ.

- Уи лъахэм хэл гугъурэ къуыгъэштауэ къэпльытэрэ?

- Пэжыр жысцэнщи, сэ сызэрэщцэуэ жьджэру, жуапыныгъэ сэхлэу сьыкхъуащ, Сэ Парламентым сьыкхыщыкыуам жылагуэ гуащэм ехьэллэ лэжьыгъэ куэдым сыхэтат, Луэху зехьэкэщцэ сщцэрт. Куэдэр хьэкэ сыхьыуащ цыныгъэм, лэжьыгъэм жуапыныгъэ сэхлэу сьыгъэзыхъуу зэршыщтыт къызырмыкыуэу сэбэт къызы-рысхуэхужьур.

- Жыкхэ къуэцрыплэ, луэхум и цыкху-нахум зыщцэ политик нэбдзэгубдзэгъуэ Къэбэрдей-Балъкъэрэм и къыкхуэну сит худэтэу жьпхэрэ?

- 90 гэхэм и пэщцэдэм а унщлэм и жуапыр етыгъуейуэ шытаи, нобэкэ я луэхур куэдкэ нэхэ тынш хуащ. Сигури си шхьэри зетелъу сужыгъэнуу икки быдзу си фцэщ мэхуэ ди республикэм къэлуэнуу дажэ зэрлэр, зэрлэжгъэхуэнуу, зэрлэж-жынуу. Иужьей зэманым ди цыналъэм игъуэта зыужьы-ныгъэм ди цыхуэхэм гу лъапынтэкнэ Иэман илэхъым. Ауэ къыжылхъащ, гъащлэм зыужьыныгъэ игъуэтаи, а пилэхэм къриубыдэн гъэсэнныгъэ лъэныкыуэкэ куэд дьауэ зэрлэжкыуэ-дар, ар ди хэгуэгуэм и закъуэзыкым зи шыщлэгъэр, ар зэрлэжэрлэу тфэкуэда хуэгъуэфыгуэу. Зылыгъэхуэгуэ-фэрэ къыштэжыгъуейуэи, ауэ уи гуапэ мэхууу къанаркъым а унэтныгъэм гулпытэ шхьэхуэ хуащ зэрлэжэр нобэкэ шь-лэпкъкэ. Экономикэ и лэныкыуэкэ зыужьыныгъэр нэры-лагуэу, илэхэ тшцэ и пэклэу и нэгэ къыпхушцэмыгъэхьэнуу цыта ехуэлэныгъэхэм нобэ далагъэсащ. Пэжж, ди цыхуэхэм я улахуэр Урысейм ику иту шытаи нэхэрэ нэхэ мащцэщ, ауэ абы хэхуэу зыпщтыт. Къэбэрдей-Балъкъэрэм и теллэхэ зэрлэжыуэажам, луэхушцэпхэр зэрлэжэрэпхэуэажам гур хэгъахъуэ. Хуажыуэ сыхогугъэ зэман куэд дэмкыуу къэралми республикэми къыщеклуэкэ зэхуэжыгъэхуэфлэр ди цыхуэхэм зыхьцэнэ.

- Ди ныбжьыщцэхэм, къэлуэнуу зейхэм, утэгъэпслыгъ-хынуу. Фэ пхьыща гъуэгум я акьылкэ зэфлэкики пхыщы-фэн дилэу къэпльытэрэ?

- Илэхэ зыбжанэ илэ къызырагъэпэца Шцалэгъуалэ парла-ментым луэху зехьэкэ ирагъэщцэн мурадкэ ныбжьыщцэ пэрыгъэр кърагъэблэгъащ. Абы къыкхылыкыуэ муниципальнэ луэхушцэ-пэхэм шцалэгъуалэ советхэр цыщыхащ. Абыхэм я зэфлэкикэр къэтлытэрэ тхьидэу къыкхатхэ. Шцалэгъуалэ жьджэр, губыгъэ, гъэса дилэщ, нэхьыжэхэм ди къалэщцэ шцэблэм я зэфлэкикэр къыщыгъэлэгъуэн утыку еттыныр. Абыхэм гъуэгъуэлэпхыгъуэ дэхуэуныу. Къэралы къазырхуейр, шцэблэр хэкум и фыгу-гуу зэршыщтыр зыкхэдгъэщцэн, ныбжьыщцэхэм зедгъэужьы-хуейуэ, зэрлэжэуэи, лъэпкъым и уасэр и бынщ.

Енсэпър ЦОМАХУЭ Залинщ.

КъБР-м и Парламентым Экономикэ политикэмкэ, уней мылькымрэ хьэрчытэ луэхумкэ и комитетым хэтэхмэрэ и лэжьаклуэхэмэрэ. 2013 гъэ

Къэралыгъуэм къыгуэхьыплэ зимыгъэ и йыхьэ

КъБР-м и Хабзэуэзыкуэ Инатэр къызэрэрагъэлэщэрэ - илэхэ 75-рэ, КъБР-м и Парламентыр илэхэ 20 зэрлэжым урихьэллэу дэ зыхуэдгъэзэщ КъБР-м и Парламентым Экономикэмкэ, уней мылькымрэ хьэрчытэ луэхумкэ комитетым и тхьэмэдэ Мэремыкыуэ Сэфарбий.

- Сэфарбий, КъБР-м и Парламентым и зэхуэсыгъуэным депутат ухэташ. Дапщэ а луэхум ягуэу шыпэрхьар, сыгыт шцалэщэр хэхыныгъэхэм ухэтыну укхьухуэзджар?

- Си зэфлэкикэр здынэсыр згъэуэнэхуну арагъэнт. Школэм сызэршыщцэрэ хьыбарышцэхэм седзгъэуу сфлэфит, къэралым, дунейм къышыкхуэ-къышыц-лэхэм сыт шыгъуэи кылыгылт си адэм сригъэсагъэ абы. Иужь-кэ политикэм сызэршыщцэхэри араш зи фышхурт. Дзэм къулыкыуэ шысша илэхэсхэм куэдэм сегулсысащ - адэкэ сызэршыщцэу, къысэхэкынуу теухуауэ. Тхьыл куэд седжэрт, политикэ луэхухэм зыхъэгъэ-гъуазэрт. Армэр къэзуаха нэужь, КъБКЪУ-м экономикэмкэ и факультетым сыщцэтыс-хьащ. Си студентгъуэу илэхэс-хэм Налшык къалэ Советым и депутату сыхахащ, шцалэгъуалэ я луэхухэмкэ комитетэм сыщцэлыжэщ. Иджыри студент джэ комитет парти-ты сыщыгъэхьащым. Мис абы шы-гуэцэ депутат лэжьыгъэм и цыхуэхур къыщыщырт.

Сэ сфлэгъэзгъэуэнт зэхуэс-хэм къыщцэщт сыт худэтэу зэхуэгуэнуу: гугъуэхуэр зэрэгъэ-аналур, абы и хэкыплэхэр къызэррагъуэнуу, нэхьыжэхэм я луэху зехьэкэуэм нэбдзэ-губдзэллэу сьыкхылыпхырт. Унафэхэр шьыгъэхьэзырлэ дэртэр куэд къэпльытэрэу, зэгъэщцэн хуей хурт.

Пэжыр жыплэмэ, цыхуэхэм садэлэпкъынуу сыхуейт, жы-лагуэ луэхум жьджэру сыхэ-тыну, зыужьыныгъэм си гуащэ хэлыгъэнуу си хуэащцэпхэти, алхуэдэ Иэман згъуэгуэуэ шыташ а лэжьхьэнэм.

Иужькэ лэжьыгъэм фыгуэ хэщыплэ хуауэ, КъБР-м и Парламентым и етуанэ, ешанэ зэхуэсыгуэхэм депутат у-сыхахащ. Абы иужькэ еплан-нэ зэхуэсыгуэхэм «Урысей зэ-кыуэ» политикэ партиым и Къэбэрдей-Балъкъэр шыналъэ къудамэм къыбгъэдрэклэу депутат у КъБР-м и Парламент-ым сыхахащ.

Депутату ушытыным мыхьэ-нэхуэу илэхэ си дежкэ - ар хэхаклуэхэм, республикэм, къэралым я пашцэ шыпхэ жуапыныгъэ инщ. Депутат лэжьыгъэм къуитар сыт жыплэмэ, нэхэ гугъуахэ ситлаш, законодательствэм кууэ хэщыплэ сыхуауэ.

- Республикэм и Хабзэуэ-зыкуэ Инатэ нэхьыщхьэм ушылэжьэныр дауэ къып-шыкхуэрэ? Сыт худэи гугъу-ехь, жуапыныгъэ пылэ абы?

- Урысейм и Хабзэуэзыкуэ Инатэр - къэралыгъуэм къы-гуэхьыплэ зимыгъэ и йыхьэщ. Илэхэ 107-рэ хуауэ Урысейм и властыр йыхьыуэ гуащэ - закон къыдзэгъэкэ, гъэзэш-клуэ, суд властхэр. КъБР-м и Парламентыр республикэм шек-луэкэ гъащлэр зегъыгъаклуэ законхэр къыштэнуу Иэман илэх. Алхуэдэуи ар хуитш бюджет-хэм, финансым, пэсуэкэм, нэгъуэщцэхэи теухуауэ унафэхэр къыштэнуу, ар гъэзэшцэпхэуэ органхэм гъащлэм зэрлэжэхэм кылыпылэу. Республикэм и хабзэуэзыкуэ Инатэм къалэн нэхьыщхуэу зыхуэгъуэзыкыуэ шыналъэм и социальнэ-эко-номикэ зыужьыныгъэр, цыху-эхэм я пэсуэкэр егъэдрэклэуныр.

Алхуэдэ къалэнхэр зэфлэгъэ-кынырщцэ депутатхэм я лэжьы-гъэ зыхуэуэнтэр. Абы ипкэ иткэ, сэ сызэрлэпкъэкэ, парла-ментархэм я лэжьыгъэм жуапыныгъэхуэу пылэхэ, къару куэд зытэкуэдэуэ. И гугъуагъым утесалыгъэхэм, ар куэдым елыташ: зыхьыщцэ луэхум, депутатым и лэзагам, о-гъэдэлэ шцэныгъэм, къылта луэхум зэрлэжыкыным, нэгъуэщцэхэи. Дэ эи тшыгушцэ хуэнукуым жылагуэуэм ифлэ зыхэлы луэхухэр законкэ шцэгъэбьдэн зэрлэжыкыуэ пылэ жуапыныгъэрэу. Унафэр псоми ягъэзэщцэн шыкхуейр ар цыхуэхэм яфлэ зыхэлы луэхухэр къыщыгъэлэгъуау дэртэрэ зэр-шыщтырщ.

- Парламентым ушыщылэжэ илэхэсхэм сыт нэхьыгъуэ угуэ-кынежар? Сыт худэт лэжьыгъэ-нэр нэхэ гугъуэ шытауэ къыкхэ-бгъэщынт?

- Республикэми къэралми нэхэ хьэлтэ дьыдэу илэ лэжьы-нэр, дауи, 90 гэхэрщ. Парла-ментым абы шыгуээм нэхэ ялэ иригъэщыр къэрал ухуэкнэрэ Къэбэрдей-Балъкъэрэм и зэхуэтыныгъэхэм хуэмэнырт. Ар лэпкъэ зыщылаубыдэнгъэр къыщыщцэхьэе змант. Мис абы шыгуэуэ КъБР-м, къэрал псоми ешхуэ, демократие зэхуэжыкыныгъэхэм, граждэ-нэ жылагуэу ухуэным и гъуэгум шытеувар. Абы шыгуэу рес-публикэм и дежкэ мыхьэнэ-шхуэ зилэ Луэху зыбжанэ зэфлэклауэ шыташ - Федера-тивнэ зэгурылуэныгъэм Иэ-шцадзэщ, республикэм и ялэ Президентыр хахащ, ди лъахэм цыпхэу Парламентым и депу-татхэр хахащ, Конституцщцэр къащташ.

Парламентышцэм шцэрышцэу зэхигъэуээн хуей хуауэ рес-публикэм и Инатэ псори зегъы-гъаклуэ законхэр. Конститу-цэу унафэхэмэр я тегъэ-шцалэу ди лъахэм шыщцэ-гъэуэуащ властым и орган зэ-мылэуэжыгъэхэмэр шыпхэ саморуупленэхэмэр. Зэман дэклэри, жылагуэу-политикэ шытыкылар зэплэзэртыт хуэ-нэужь. Парламентым зы палатэу лэжьхьэн шцидзэщ.

Мамырыгъэр, зэгурылуэны-гъэр и лэжьыгъэу зэтеуа зэплэзэртыныгъэм иужькэ, иджы Парламентыр зыхуэ-лэжэр республикэм и социаль-нэ, экономикэ зыужьыны-гъэрщ.

Хабзэуэзыкуэ орган нэхьы-щхьэр нобэ республикэм властым и унэтлэхуэ хуащ. Депутатхэм яхуэзэфлэкикэр мащцэхэм ди хэгуэгуэм зыужьыныкэ, пэсуэкэм ехьэ-лэа сыт худэт лэньыкыуэри егъэдрэклэуныкэ.

- Уэ узэрлэпкъэкэ, депута-тым дежкэ сыт нэхьыщхьэр - закон къыдзэгъэжына хьэжэрэ я хэхаклуэхэм я гугъуэхьэ-хьэ шцэуэ яхьэщыкхына? Шцэ-шцэ хьэжэрэ фахуэзэрэ флэ хэхаклуэхэм?

- Депутатым дежкэ а луэху-гуитлэми мыхьэнэхуэу ялэхэ. Сэ сызэрлэпкъэкэ, экономикэм ехьэла луэхухэм иужь уиту, цыхуэлэр зыщыгъэгъуэупхэ хуэнукуым. Абыхэм уахуэзэн, утесалээн, шытыкылар къагъ-рылэбгъэуэнуу, гугъу ехьэхэм защцэбгъэхуэу, уадэлэпкъыну хуейт.

КъБР-м и Парламентым и депутатхэм, махуэ къэс лэжьы-хьэм, я гугъу пшцымэ, тхьэма-хуэу цыщы зы махуэр цыхуэхэм яхуэзээн хуаха. Ар КъБР-м и Парламентым и Регламентым къэгъэуэ. Алхуэдэ махуэу, псальэм пашцэ, сэ ситлэ маээм и етуанэ бэрэжэеыр. Ауэ къыкхэжэщцэхьэ абыкэ зэрлэжэщцэхьэу. Сыт шцэ-кэ жыплэмэ, районхэм, къуа-жэхэм, къалэхэм къыкхыуэ депутатхэм зэрлэжыкыуэ-гуауэзэн махуэ къэси холпэхэ. Кышчынышцэу, ди лэжьы-кылар шыпхэуэм куэуэрэ, абы шылы парт къудамэхэм шцалу-эшцэ. Цыхуэхэм я гуныкыуэ-гуэхуэри уту къагъэхэ тхьыгъэ-хэм и депутатхэр КъБР-м и властым и къудамэхэм, шыпхэ саморуупленэхэм, парт зэгъ-хьэныгъэхэм, жылагуэу зэщцэ-хьэеныгъэхэм яшыщцэ Иэла-гъэплэхэр яшыгъуу холпэхэ.

- Сэфарбий, уэ узунафэхэм комитетым и лэжьыгъэм утэгъэпслыкынуу.

- КъБР-м и Парламентым Экономикэ политикэмкэ, уней мылькымрэ хьэрчытэ луэхумкэ и комитетым хэтхэм я лэжьы-гъэ къызэгъэлэщцэхьэ фыгуэ къацыхуа депутатхэщ. Абыхэм фыгуэу ящлэ нобэрэй гъащлэм хэлэ гугъуэхьэр иккы я лэжьыгъэр къызыхуэтынщэу ягъэзашцэ. Абыхэм яшыщцэ Войтов Алексей, ЛДПР пар-тым и лыкыуэу КъБР-м и Парламентым шылар, ар коми-тетым и унафэщтым и куэд-дзэщ. «Урысей зэхуэуэ» партиым хэтхуэу Афэщыж Юрэ, Къула-лы Мухьэмэд, «Захуагъэ зэдщылэ Урысей» партиым хэт Чэртбий Мухьэмэд, «УФ-м и Коммунист партиым» и лыкыуэ Кумалов Зайрбэч сымэ.

(Къухыр 15-нэ нап.).

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикаэм и Совет Нэхъышхъэм и депутатхэр 1938 - 1993 гъэхэр

- Апэ хэхыгъуэ (1938 - 1947)**
- Аброкъуэ Ибрахъим Мухъажыр и къуэ
 - Амиров Дон Еддэй и къуэ
 - Андреев Андрей Андрей и къуэ
 - Бав Мусс Угъурлы и къуэ
 - Багъ Хьэмээт Зэчрэй и къуэ
 - Батл Нафилэ Нэхъышхъуэ и къуэ
 - Бачиев Юсуп Кичибай и къуэ
 - Башиев Кабоб Баший и къуэ
 - Бей Хурират Мыхъумд и къуэ
 - Бели Алексей Трофим и къуэ
 - Бетрожь Хьэжымсел Анфокъуэ и къуэ
 - Бишцло Хъаний Шутлэ и къуэ
 - Бырс Анзор Хьэцу и къуэ
 - Битокъуэ Музэчыр Иэубэчыр и къуэ
 - Бланыхъ Хьэмид Хьэклашэ и къуэ
 - Вертепов Евгений Иван и къуэ
 - Владимиров Василий Гаврил и къуэ
 - Ворошилов Климентий Ефрем и къуэ
 - Галачиев Къасым Боай и къуэ
 - Гейцко Матренэ Иван и къуэ
 - Джэлэ Безрыкъуэ Жандар и къуэ
 - Голубцов Савелий Тарас и къуэ
 - Горбачев Иван Александр и къуэ
 - Горшков Анатолий Петр и къуэ
 - Гудэ Шариф Платэ и къуэ
 - Гуланов Михаил Кузма и къуэ
 - Гут Чамсир Хьэсэт и къуэ
 - Гьуклэж Хьэжымдар Дышэ и къуэ
 - Давыдов Иван Владимир и къуэ
 - Дау Жаринэ Екъуб и къуэ
 - Жамырзэй Суфян Ахьмд и къуэ
 - Дыгуэрлы Клулэ Шыкълуэй и къуэ
 - Жданов Андрей Александр и къуэ
 - Жу Къамбот Даут и къуэ
 - Загоруэка Арсеный Кандратий и къуэ
 - Кабалов Билар Емазай и къуэ
 - Каганович Лазарь Моисей и къуэ
 - Къэжэр Мелхъан Мутлэ и къуэ
 - Къазимыш Израил Мусс и къуэ
 - Кламьргуей Сэфарбий Мудар и къуэ
 - Къармокъуэ Мухъэмэд Мэшыкъуэ и къуэ
 - Кларэф Къамболэт Наурыз и къуэ
 - Кышдокъуэ Алим Пшымахуэ и къуэ
 - Кужокуэ Мухъэмэд Къабат и къуэ
 - Кривушин Михаил Николай и къуэ
 - Крюков Виктор Яков и къуэ
 - Кудей Чэрим Къармырзэ и къуэ
 - Кудряшов Леонид Павел и къуэ
 - Кулик Георгий Тарас и къуэ
 - Къулдогу Хьэчим Къазий и къуэ
 - Мазин Николай Петр и къуэ
 - Махъуэуэ Нэфышцлэ Альтемир и къуэ
 - Максименко Наталье Павел и къуэ
 - Малбахуэ Тимборэ Къубатий и къуэ
 - Мамыхъуэ Къаралхъан Мыхъэмэт и къуэ
 - Маш Лалусэ Пагуэ и къуэ
 - Мед Гушцпагуэ Къаробатыр и къуэ
 - Микоян Анастас Иван и къуэ
 - Михайловэ Прасковье Андрей и къуэ
 - Молотов Вячеслав Михаил и къуэ
 - Наклэ Мухъэмэд Къэрбэч и къуэ
 - Уэтэр Жэмалдин Ботджэрий и къуэ
 - Поповэ Екатерина Тихон и къуэ
 - Пшыгъусэ Хъаний Дэзыд и къуэ
 - Пыхтин Дмитрий Григорий и къуэ
 - Сибач Быхуэ Нух и къуэ
 - Сорокин Василий Тихон и къуэ
 - Сталин Иосиф Виссарион и къуэ
 - Сушко Таисие Иван и къуэ
 - Тату Бэйтэ Хьэжыбэчыр и къуэ
 - Теунэ Хьэчим Исхьэк и къуэ
 - Тростэн Чэлимэт Түлтэ и къуэ
 - Торбэ Михаил Андрей и къуэ
 - Троценк Виталий Дмитрий и къуэ
 - Удовиченк Михаил Сеирид и къуэ
 - Уэрзэей Тамарэ Тьтыл и къуэ
 - Фокинэ Нинэ Леонид и къуэ
 - Хьэбытэ Хьэбалэ Хьэмээт и къуэ
 - Хьэкълушцлэ Амырхан Исхьэд и къуэ
 - Хьэлоп Таукъан Маш и къуэ
 - Хьукълун Болэ Лыстэнбий и къуэ
 - Хужокуэуэ Жанхъуэт Дауэ и къуэ
 - Хьун Дауд Исхьэк и къуэ
 - Цыганов Николай Григорий и къуэ
 - Шамилов Аврум Шамер и къуэ
 - Шкляхуэ Хьэмид Мыхъумд и къуэ
 - Шербэ Илья Тимофей и къуэ
 - Елбэд Хьэсэн Ужыкъуэ и къуэ
 - Елдар Таужан Хьэмид и къуэ
 - Яхъугуэ Михаил Уардэщыкъуэ и къуэ
- Ешанэ хэхыгъуэ (1951 - 1955)**
- Алий Башир Матлэ и къуэ
 - Андреев Андрей Андрей и къуэ
 - Андреев Сергей Иван и къуэ
 - Анзоров Анастасие Петр и къуэ
 - Аргасцев Александр Павел и къуэ
 - Ахъуэхуэ Аслъэнбий Нэхъуэ и къуэ
 - Бабич Василий Иван и къуэ
 - Бозий Кушбий Хьэмьрзэ и къуэ
 - Балэ Налжан Тьтыл и къуэ
 - Банчужная Марие Иосиф и къуэ
- Еплланэ хэхыгъуэ (1955 - 1959)**
- Абраменк Верэ Иван и къуэ
 - Азычэ Мадинэт Жандар и къуэ
 - Андреев Андрей Андрей и къуэ
 - Уэрзей Фаина Темболэт и къуэ
 - Ахамын Дотий Къесын и къуэ
 - Ахъэмэт Мусэбий Хьэптыл и къуэ
 - Ахъуэхуэ Аслъэнбий Нэхъуэ и къуэ
 - Ашхъуэт Нурэ Хьэбан и къуэ
 - Бабич Василий Иван и къуэ
 - Балъкъэр Борис Хьэсэшэ и къуэ
 - Банчужная Марие Иосиф и къуэ
 - Бахтиров Григорий Максим и къуэ
 - Бгъэжыкъуэ Хьэчим Гьумар и къуэ
 - Баджий Таман Клуэкуэ и къуэ
 - Битокъуэ Музэед Матлэ и къуэ
 - Бэрбэч Хьэтылүтэ Мутлэ и къуэ
 - Бережная Анна Денис и къуэ
 - Бырс Анзор Хьэцу и къуэ
 - Уэлджыр Хьэжпагуэ Мыхъэмэтырзэ и къуэ
- Етуанэ хэхыгъуэ (1959 - 1963)**
- Абазэ Шэлимэт Мыштылэ и къуэ
 - Абытлэ Зулхьэмэт Мурадэн и къуэ
 - Алий Лоцэ Жантемьыр и къуэ
 - Алий Радимхъан Нухчыкъуэ и къуэ
 - Ало Бирот Жэжьфар и къуэ
 - Аноскъуэ Мухъэрбий Тьтыл и къуэ
 - Уэрзей Фаина Темболэт и къуэ
 - Атакуэв Хьэсэфэст Исхьэмил и къуэ
 - Афшадатуэ Хьэбэс Жанхъуэт и къуэ
 - Ахъуэхуэ Аслъэнбий Нэхъуэ и къуэ
 - Базиев Абидэт Юсуп и къуэ
 - Батырбеков Мыхъэмэт Адрахман и къуэ
 - Бгъэжыкъуэ Хьэчим Гьумар и къуэ
 - Бекъалды Рае Мухъэмэд и къуэ
 - Белик Алексей Трофим и къуэ
 - Бэрбэч Хьэтылүтэ Мутлэ и къуэ
 - Берынат Хьэжумар Хьид и къуэ
 - Бесплятов Алексей Иван и къуэ
 - Бырс Анзор Хьэцу и къуэ
 - Блянэрэ Быцэ Жэмалдин и къуэ
 - Бли Тохуэ Машу и къуэ
 - Вармахуэ Гуашэ Къетыкъуэ и къуэ
 - Ворохынэ Сергей Максим и къуэ
 - Ворохынэ Агриппинэ Алексей и къуэ
 - Гелъстанов Мыхъумд Зулхьан и къуэ
 - Гергоков Солхъэ Жэбий и къуэ
 - Голованский Иван Никифор и къуэ
 - Гуанкълэ Хьэмолтэ Узэрымэс и къуэ
 - Грищай Петр Павел и къуэ
 - Дзыхъмыщлэ Батыр Хьэжбий и къуэ

(Къэтыкъуэ 11-нэ нап.)

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Совет Нэхъышхьэм и депутатхэр 1938 - 1993 гъэхэр

(Къалыктуэр. Пэщадзэр 10-нэ нап.)

- Докъушкыуэ Мус Ильяэ и къуэ
- Дыду Владимир Зырамык и къуэ
- Бгъэжынкыуэ Николай Матга и къуэ
- Зайко Верэ Григорий и къуэ
- Запханов Жанкыбат Жунус и къуэ
- Иванников Павел Андрей и къуэ
- Иван Хьэсэн Талиб и къуэ
- Иволгин Александр Николай и къуэ
- Ионин Виктор Федор и къуэ
- Кадушкин Михаил Иван и къуэ
- Къазымык Израил Мусэ и къуэ
- Къалымык Лопэ Зырамык и къуэ
- Къанкыуэ Нунэ Хьэжыт и къуэ
- Каралышев Александр Филипп и къуэ
- Кларф Къамболэт Наурыз и къуэ
- Кетенчиев Сэхид Уэзйи и къуэ
- Кышкыуэ Алим Пшымакуэ и къуэ
- Кляцт Юниуар Уэлий и къуэ
- Кисилев Сергей Иван и къуэ
- Кобахидзе Валерия Нариман и къуэ
- Кароунова Ульяна Самсон и къуэ
- Костенк Мария Андрей и къуэ
- Кузьменк Иван Панфер и къуэ
- Кузьминов Антонис Иван и къуэ
- Кулик Георгий Тарас и къуэ
- Кумищ Марят Гьумар и къуэ
- Къунаш Тытэ Хьэбас и къуэ
- Куролов Любовь Василий и къуэ
- Кучмезовэ Азикат Гичей и къуэ
- Къушхэ Билал Жамат и къуэ
- Къушхэ Кышкыуэ Сэхид и къуэ
- Лампердон Плотэ Хьэжыт и къуэ
- Литвинов Дмитрий Иван и къуэ
- Лобачев Николай Федор и къуэ
- Лу Роза Лалу и къуэ
- Мер Быцэ Хьэжыкысым и къуэ
- Максименка Григорий Яковлев и къуэ
- Мизбахуэ Тимборэ Къубатий и къуэ
- Мамраев Андрей Александр и къуэ
- Мишков Николай Федор и къуэ
- Моргачев Николай Василий и къуэ
- Мурчаев Аубэчир Жашарбэч и къуэ
- Мыракъан Музарин Шамхун и къуэ
- Ноздрюхин Иван Федот и къуэ
- Пахоминов Екатерина Александр и къуэ
- Пинхасов Арон Семен и къуэ
- Погребняк Василий Кузана и къуэ
- Пшыгыуэ Хъанин Давиду и къуэ
- Распопов Иван Михаил и къуэ
- Сэбан Азинат Шыкыуэ и къуэ
- Сэбанши Къэралбий Мухьэмэд и къуэ
- Самарджиди Василий Николай и къуэ
- Созаев Мухьэшт Аслъэнджерий и къуэ
- Сокыр Хужэ Лыстэниин и къуэ
- Сэхуэ Къэрэшей Къасболэт и къуэ
- Сушко Тарас Иван и къуэ
- Талиновэ Галинэ Георгий и къуэ
- Темрокуэ Анисэ Бытлутэ и къуэ
- Теуажыкыуэ Мухьэмэд Хьысэ и къуэ
- Лпъажыкыуэ Быцэ Тышш и къуэ
- Лпъыжажэ Хьэгуэрцы Насухэ и къуэ
- Льостэн Владимир Чэлимэт и къуэ
- Льостэн Чэлимэт Тлутэ и къуэ
- Токутэмашы Мылуминат Мэжд и къуэ
- Ульбаев Исмахыл Лукъуан и къуэ
- Урыс Хьэчим Аслъэнджерий и къуэ
- Уянаев Чомай Батлал и къуэ
- Фомин Григорий Аким и къуэ
- Фостовицкая Верэ Ефрем и къуэ
- Хьэжалый Мухьэмэт Хьэжэрт и къуэ
- Хьэжмэт Аминэ Хьэжмусэ и къуэ
- Хьымбэзар Жанпагуэ Ахьмэд и къуэ
- Хьымкыуэ Роза Нэхъуэ и къуэ
- Хьылашэ Пшысан Джэррихан и къуэ
- Хурей Мухьэддин Тыкыуэ и къуэ
- Хьэцэ Кудина Мамытэ и къуэ
- Хьэцэ Казым Къамболэт и къуэ
- Хубаев Геннадий Александр и къуэ
- Хутев Хьэнафий Исхьэкэ и къуэ
- Цыбин Николай Иван и къуэ
- Черкесов Сарбий Маштай и къуэ
- Шэрджэс Хьэужан Тэй и къуэ
- Шортан Нашхуэ Тэхир и къуэ
- Шортан Нашхуэ Тэхир и къуэ
- Шыкыуэ Азрэт-Алий Тлутэ и къуэ
- Ефанды Жырпалсын Къасым и къуэ

Еханэ хъыгыуэ (1963 - 1967)

- Абубэчир Нажмудин Билал и къуэ
- Азэмэт Таужан Елмырзэ и къуэ
- Альхьэс Заруф Хьэжыт и къуэ
- Анокуэ Мухьэрбий Тлутэ и къуэ
- Урэй Фаннэ Темболэт и къуэ
- Атланов Леонид Иван и къуэ
- Ахьмэт Мусэбий Хьэптыт и къуэ
- Ахьмэт Фуса Тлутэ и къуэ
- Ахьэуэ Хьэспэбий Нэхъуэ и къуэ
- Абаев Султтан Къайтмырзэ и къуэ
- Бакъ Нарзан Мурат и къуэ
- Батырбеков Мухьэмэд Адрахьман и къуэ
- Башиев Мухьэмэт Угьурлы и къуэ

- Башиев Танзилэ Дыгуу и къуэ
- Бгъэжынкыуэ Хьэчим Гьумар и къуэ
- Бэрбэч Хьэптытэ Мутга и къуэ
- Бесльэней Владимир Данил и къуэ
- Бесльэней Хьэзрэтэлий Мусэ и къуэ
- Бесплятов Алексей Иван и къуэ
- Бесчечный Александр Григорий и къуэ
- Бжанкык Исмахыл Хьэпагуэ и къуэ
- Бобрышевэ Нинэ Иван и къуэ
- Бэгъуэт Рае Хьэжмусэ и къуэ
- Важинская Валентина Евгений и къуэ
- Васильев Иннокентий Александр и къуэ
- Ворон Иван Степан и къуэ
- Гайдар Александр Иван и къуэ
- Гаркум Лидие Михаил и къуэ
- Гьэуноэ Латифрэ Хьысэ и къуэ
- Геттуев Магомед Исмахыл и къуэ
- Гижгиев Исхьэкэ Мусэ и къуэ
- Джэлэс Ксение Лу и къуэ
- Гончаровэ Татьяна Григорий и къуэ
- Громыкэ Николай Петр и къуэ
- Гуанэ Пытлу Хьэжумар и къуэ
- Дзыгуанэ Аслый Хьэнджерий и къуэ
- Докъушкыуэ Мусэ Ильяэ и къуэ
- Дыджэ Хужина Алий и къуэ
- Дышакл Кунэ Хьэжмырзэ и къуэ
- Дьяконокэ Николай Михаил и къуэ
- Евтушенкэ Николай Никитэ и къуэ
- Жылау Жена Хьэзмагуэ и къуэ
- Зэшкыуэ Маршидан Къайсын и къуэ
- Иванов Борис Сергей и къуэ
- Кабаловэ Мураддин Сосльэнбэч и къуэ
- Къазымык Израил Мусэ и къуэ
- Къамбий Майе Хьэжыл и къуэ
- Къуэуныкэ Марие Назир и къуэ
- Карбанковэ Валентина Александр и къуэ
- Къардангышл Михаил Тлутэ и къуэ
- Карнаев Жижире Аксуэ и къуэ
- Кларф Хьэбала Хьэмэд и къуэ
- Кэрэс Евгений Тлутэ и къуэ
- Кышкыуэ Алим Пшымакуэ и къуэ
- Къуэуэ Мухьэмэд Хьэжыт и къуэ
- Киселев Сергей Иван и къуэ
- Клюй Валентина Иван и къуэ
- Кравчэнк Иван Стефан и къуэ
- Крынинэ Марие Виктор и къуэ
- Клуац Тамарэ Хьэзэрт и къуэ
- Кудиева Верэ Къазыбэч и къуэ
- Кулошевэ Кирэ Петр и къуэ
- Кулиев Къайсын Шувай и къуэ
- Кулобаев Мухьэмэд Ахьмэт и къуэ
- Къумухуэ Хужэ Лукъуан и къуэ
- Курилов Николай Петр и къуэ
- Къушхэ Гьумар Сэхид и къуэ
- Къушхэ Кышкыуэ Сэхид и къуэ
- Клар Тамарэ Хьэмэлтэ и къуэ
- Лазык Павел Николай и къуэ
- Лебединский Михаил Максим и къуэ
- Левин Борис Арон и къуэ
- Литвинов Павел Степан и къуэ
- Мэлъбахуэ Тимборэ Къубатий и къуэ
- Мальковэ Зое Иван и къуэ
- Мэрэмыкыуэ Хьэсэнбий Мусэ и къуэ
- Мельник Андрей Александр и къуэ
- Мишаев Нани Куробэ и къуэ
- Мишков Николай Федор и къуэ
- Мищенкэ Валентина Константиновэ и къуэ
- Мокеев Зарият Жунус и къуэ
- Моргачев Николай Василий и къуэ
- Музыкаевэ Шамса Ахьмэт и къуэ
- Нахуш Мухьэмэд Хьэпацэ и къуэ
- Новоскольцев Иван Степан и къуэ
- Пыл Гьумар Хьэмэтэ и къуэ
- Плаксин Петр Архим и къуэ
- Пшымырзэ Къаржан Тлутэ и къуэ
- Пхытинэ Марие Аким и къуэ
- Роговский Кирилл Сергей и къуэ
- Рылов Петр Яков и къуэ
- Сэбанши Къэралбий Мухьэмэд и къуэ
- Сэбаншы Роза Къаншумэс и къуэ
- Сазонов Степан Антон и къуэ
- Сэралп Залым-Джерий Тлутэ и къуэ
- Сосновский Евгений Георгий и къуэ
- Сэхуэ Къэрэшей Къасболэт и къуэ
- Стойловэ Анна Павел и къуэ
- Сторожова Надежда Иван и къуэ
- Стороженкэ Елена Степан и къуэ
- Сулаквелидзе Георгий Константин и къуэ

- Тату Бытэ Хьэжэбчыр и къуэ
- Таукенов Ахьмэт Ортабай и къуэ
- Тэнджыз Тобий Матлутэ и къуэ
- Тлупажэ Сафлина Ахьмэд и къуэ
- Льостэн Чэлимэт Тлутэ и къуэ
- Тхьэгэпсыэ Зуэс Давыт и къуэ
- Удовиченкэ Михаил Свирид и къуэ
- Узденовэ Зайнаф Къарэ и къуэ
- Урыс Хьэчим Аслъэнджерий и къуэ
- Уянаев Чомай Батлал и къуэ
- Хьэжмэт Аминэ Хьэжмусэ и къуэ
- Хьымбэзар Жанпагуэ Ахьмэд и къуэ
- Хьымкыуэ Хьэжмурат Бетлал и къуэ
- Хьэмыкыуэ Милэ Исусф и къуэ
- Ханукаева Ольга Камиул и къуэ
- Хьэптытэ Хьэжытэ Хьэжыт и къуэ
- Хьэптытэ Рымма Мухьэмэд и къуэ
- Хьэптытэ Марьяна Талостэн и къуэ
- Хубаев Геннадий Александр и къуэ
- Хутев Хьэнафий Исхьэкэ и къуэ
- Цыбин Николай Иван и къуэ
- Черемисин Борис Петр и къуэ
- Черкесов Сарбий Маштай и къуэ
- Черныш Любовь Павел и къуэ
- Чеченов Шамил Шыкыуэджэрий и къуэ
- Чипчиновэ Зайнаф Къуэналий и къуэ

Къэбэрдей-Балъкъэрэм Ленин ордены къратац. 1934 гъэ

- Шакъ Хьэужан Хьэзэрал и къуэ
- Шауэцыкы Залым-Джерий Хьэжмырзэ и къуэ
- Шевелов Михаил Григорий и къуэ
- Шеджыкыуэ Мухьэмэд Хьэгуэрзэ и къуэ
- Шэрэ Мухьэмэд Хьэптытэ и къуэ
- Шэрмэт Роза Хьысэ и къуэ
- Шоджэн Верэ Шыкыым и къуэ
- Шогуэ Мухьэмэд Бэчмырзэ и къуэ
- Шыкыуэ Рае Мусэст и къуэ
- Шурдым Мусэ Азрэт и къуэ
- Шэбеевэ Балжан Къасболэт и къуэ
- Ефанды Абдулхьэ Ибрахьим и къуэ

Ебанэ хъыгыуэ (1967 - 1971)

- Абубэчир Нажмудин Билал и къуэ
- Анокуэ Мухьэрбий Тлутэ и къуэ
- Антоновэ Лидие Георгий и къуэ
- Урэй Фаннэ Темболэт и къуэ
- Аслъэныкыуэ Мухьэмэд Джэлий и къуэ
- Атланов Леонид Иван и къуэ
- Ахьмэт Мусэбий Хьэптытэ и къуэ
- Ахьэуэ Хьэспэбий Нэхъуэ и къуэ
- Ашбэкуэ Мухьэмэд Бэчман и къуэ
- Абаев Султтан Къайтмырзэ и къуэ
- Баикишиевэ Фазика Фаго и къуэ
- Бакъ Нарзан Мурат и къуэ
- Бальхэр Тимфей Хьэмтыкыэ и къуэ
- Батырбеков Магомед Адрахьман и къуэ
- Бгъэжынкыуэ Хьэчим Гьумар и къуэ
- Бесплятов Алексей Иван и къуэ
- Бесчечный Александр Григорий и къуэ
- Блай Бетлал Хьэгуэрзэ и къуэ
- Бозиев Ахьмэт Юсуф и къуэ
- Бола Лидие Хьэжмусэ и къуэ
- Бураевэ Люса Цу и къуэ
- Боран Хьэлимэт Хьид и къуэ
- Уэркыуэ Мухьэмэд Дзадуэ и къуэ
- Ведмедий Александр Михаил и къуэ
- Волошина Тамарэ Александр и къуэ
- Воронкина Любовь Степан и къуэ
- Габачиев Лимэ Иса и къуэ
- Габаченкэ Елена Григорий и къуэ
- Гьэуноэ Латифрэ Хьысэ и къуэ
- Герасименкэ Нинэ Иван и къуэ
- Гергокова Сурэт Мухьэст и къуэ
- Геттуев Магомед Исмахыл и къуэ
- Гладкий Тихон Григорий и къуэ
- Горбанчев Георгий Петр и къуэ
- Громыкэ Николай Петр и къуэ
- Гуанэ Пытлу Хьэжумар и къуэ
- Гьукыуэ Мусэбий Мухьэмэд и къуэ
- Джаэз Аннэ Прокофий и къуэ
- Джалпуевэ Лизэ Атта и къуэ
- Джубуэ Хьэмэт Мухьэмэтэ и къуэ
- Дзэгуэцэ Леонид Хьэжэбчыр и къуэ
- Дзыгуэст Раисэ Сэфарбий и къуэ
- Дитроковэ Александр Егор и къуэ
- Докъушкыуэ Мусэ Ильяэ и къуэ
- Дыду Владимир Зырамык и къуэ
- Дышакл Кунэ Хьэжмырзэ и къуэ
- Евтушенкэ Николай Никитэ и къуэ
- Елмъжэ Нинэ Данил и къуэ
- Елмъжэ Мышо Кышкыуэ и къуэ
- Жамбора Наушурдин Шамсэдин и къуэ
- Занкинэ Аннэ Павел и къуэ
- Заруф Хьэжытэ Хьэжытэ и къуэ
- Зумакулов Борис Мустафа и къуэ
- Ибраимов Бениамин Хьэон и къуэ
- Къэжэр Исусф Хьэмашэ и къуэ
- Къазымык Израил Мусэ и къуэ
- Калашинов Николай Василий и къуэ
- Кэрэмокуэ Амырбий Фал и къуэ
- Кларф Къамболэт Наурыз и къуэ
- Косель Михаил Александр и къуэ
- Кривичев Петр Федор и къуэ
- Крупин Николай Николай и къуэ
- Кордатенкэ Лидие Федор и къуэ
- Короставэ Людмила Лукъан и къуэ
- Косак Владимир Тимфей и къуэ
- Кудрявцевэ Нинэ Николай и къуэ
- Кулиев Къайсын Шувай и къуэ
- Кулобаев Мухьэмэд Ахьмэт и къуэ
- Кучуэ Мухьэмэд Хьэжытэ и къуэ
- Къушхэ Гьумар Сэхид и къуэ

Еанэ хъыгыуэ (1971 - 1975)

- Абраджэ Хьэзыс Мухьэмэд и къуэ
- Абубэчир Нажмудин Билал и къуэ
- Адэмкыуэ Амдул Хьэжмусэ и къуэ
- Иэрэмьэ Ахьмэд Къамболэтэ и къуэ
- Урэй Фаннэ Темболэтэ и къуэ
- Итэбий Мухьэмэт Чыцбатыр и къуэ
- Атланов Леонид Иван и къуэ
- Ахьмэт Мусэбий Хьэптытэ и къуэ

(Къалыктуэр 12-нэ нап.)

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм И Совет Нэхъыщхьэм и депутатхэр 1938 - 1993 гэхэр

1938 - 1993 гэхэр

(Къалкъуэр. Пощэдэр 10 - 11-нэ нап.)

- 9. Бабаев Султлан Къайтмырзэ и къуэ
- 10. Балъкъэр Тимофей Хэмытхьэкэ и къуэ
- 11. Балъкъэр Зинаидэ Башир ипху
- 12. Бгъэжыкъуэ Хъчинг Гъумар и къуэ
- 13. Быхъш Аллэ Мыхъэмэт ипху
- 14. Боч Хъсанш Азрэт и къуэ
- 15. Бер Мухъэдин Лах и къуэ
- 16. Бер Хъэфист Зубер ипху
- 17. Беседин Раисэ Федор ипху
- 18. Бжамбей Феткъ Безд ипху
- 19. Бгъуэтыж Светланэ Батыр ипху
- 20. Бозиев Ахъмэт Юсуф и къуэ
- 21. Бот Хъэлишт Мырзэбон ипху
- 22. Будаев Любовь Хъэлишт ипху
- 23. Букановская Надежда Дмитрий ипху
- 24. Бураков Алексей Данил и къуэ
- 25. Вознесенская Нина Дмитрий ипху
- 26. Второв Аннэ Антон ипху
- 27. Гажонов Мусаби Мусубий ипху
- 28. Геттуев Магомед Исмахил и къуэ
- 29. Голово Лидие Георгий ипху
- 30. Гуаньэб Хъэлэш Хъажумид ипху
- 31. Гуанэ Раисэ Жамалдин ипху
- 32. Горбачев Георгий Петр и къуэ
- 33. Громька Николай Петр и къуэ
- 34. Гуанэ Плытэ Хъажумар и къуэ
- 35. Гукълпщ Мусарбий Мухъэмэд и къуэ
- 36. Гуренж Иван Михаил и къуэ
- 37. Гуртуева Байханат Губэчыр ипху
- 38. Джэзэ Аннэ Прокофий ипху
- 39. Даниев Ирине Николай ипху
- 40. Дуэ Хаисэ Ачы и къуэ
- 41. Докъуошкъуэ Мусэ Ильяс и къуэ
- 42. Евтушенкэ Николай Никитэ и къуэ
- 43. Ехъкан Нинэ Данил ипху
- 44. Жамыкхъуэ Хъсын Къасбэт и къуэ
- 45. Жырыкъуэ Лалусэ Лыстэбонч ипху
- 46. Жолабовэ Айтшат Талыш ипху
- 47. Зумакулов Борис Мустэфэ и къуэ
- 48. Ибраимов Бениамин Ханон и къуэ
- 49. Казаков Исхъэкэ Ибрахым и къуэ
- 50. Къазымых Израил Мусэ и къуэ
- 51. Калашников Виктор Григорий и къуэ
- 52. Къаншкъуэ Зулкарней Хъэлпэт и къуэ
- 53. Къардан Аслъэный Альхъэ и къуэ
- 54. Къардан Къубатий Локъумэн и къуэ
- 55. Къардан Хъэлишт Хъэбыж ипху
- 56. Куэтэныш Талэ Мем и къуэ
- 57. Къэрэф Къамболэт Нурэс и къуэ
- 58. Къэрэф Светлана Хъэжибэрт ипху
- 59. Къэш Евгений Плытэ ипху
- 60. Чым Султлан Сэфарбий и къуэ
- 61. Къуэдзкъуэ Хъэлишт Уэлый ипху
- 62. Коллаков Василий Тимофей и къуэ
- 63. Крулин Николай Николай и къуэ
- 64. Кулиев Къайсын Шувэй и къуэ
- 65. Кульбаев Мухъэжир Ахъмэт и къуэ
- 66. Кумуков Ахъмэт Салых и къуэ
- 67. Кумыш Марат Гъуар ипху
- 68. Курдиков Юрий Ахъ и къуэ
- 69. Кучмэзов Шахман Юсуф и къуэ
- 70. Кышъкъэ Кышыкъуэ Сэхид и къуэ
- 71. Левин Борис Арнэ и къуэ
- 72. Левенкэ Валентинэ Исай ипху
- 73. Лелеков Евгений Александр и къуэ
- 74. Литаренкэ Берэ Иван ипху
- 75. Лобанов Александр Прохор и къуэ
- 76. Макитовэ Миннадан Сохъуэ ипху
- 77. Максимов Алексей Александр и къуэ
- 78. Малкаровэ Жэнат Уэзир ипху
- 79. Малбэхъуэ Тимборэ Къубатий и къуэ
- 80. Мартынкэ Валентинэ Иван ипху
- 81. Машкъуащэ Ленэ Чарим ипху
- 82. Мэшыкъуэ Барэсбий Шамсэдин и къуэ
- 83. Мэшыкъуэ Мүлэждэ Тымшыт и къуэ
- 84. Мельник Андрей Александр и къуэ
- 85. Минэевэ Лидие Дмитрий ипху
- 86. Мырзакан Зое Шахман ипху
- 87. Моргачев Николай Василий и къуэ
- 88. Мусакеев Борис Жамболэт и къуэ
- 89. Мусакеев Шамса Ахъмэт ипху
- 90. Назран Хъэмид Пшымажуэ и къуэ
- 91. Ныр Зубидэт Къумал ипху
- 92. Пляков Петр Архип и къуэ
- 93. Пучков Александр Иван и къуэ
- 94. Ракитанкэ Верэ Дмитрий ипху
- 95. Сабаншы Розэ Къаншумэс ипху
- 96. Савенкэ Тамарэ Константин ипху
- 97. Сергеев Василий Степан и къуэ
- 98. Солончук Ольгэ Василий ипху
- 99. Сосновский Евгений Георгий и къуэ
- 100. Степановэ Александр Дмитрий и къуэ
- 101. Степановэ Антонинэ Тимофей ипху
- 102. Столярэвэ Надежда Федор ипху
- 103. Стороженкэ Лидие Иван ипху
- 104. Странгоновэ Надежда Кирилл ипху
- 105. Сукасов Владимир Георгий и къуэ
- 106. Танокъуэ Жанпагуэ Тыгуэн ипху
- 107. Тая Исаят Хъабыщ ипху
- 108. Тэтэр Цын Бэчыр и къуэ
- 109. Тату Лидэ Мурат ипху
- 110. Тимофеев Михаил Александр и къуэ
- 111. Ткаченко Зинаидэ Андрей и къуэ
- 112. Плытэс Ким Сэхид и къуэ
- 113. Плытэкъуэ Хъэбас Къасым и къуэ
- 114. Лыстэнь Георгий Чэлимэт и къуэ
- 115. Тхьэгъэлсо Нинэ Мышэ ипху
- 116. Узайковэ Рахымэ Хъэрэн ипху
- 117. Уанэев Чомай Батал и къуэ
- 118. Филимонов Олег Виктор и къуэ
- 119. Филиппенкэ Верэ Николай ипху
- 120. Хъэгур Мухъэмэд Исмахил и къуэ

- 121. Хъэжмэт Амино Хъэжмусэ ипху
- 122. Хъэжэ Владимир Шамил и къуэ
- 123. Хъэццлэ Мухъэмэд Хъэжэрт и къуэ
- 124. Хъэццлэ Марьян Хъэжэшт ипху
- 125. Хъэжэ Фаина ипху
- 126. Хугуев Хъанфий Исхъэкэ и къуэ
- 127. Црай Чэлимэт Алий ипху
- 128. Цыбин Николай Иван ипху
- 129. Чабдаров Борис Къасым и къуэ
- 130. Чеканов Виктор Николай и къуэ
- 131. Черемисин Борис Петр и къуэ
- 132. Черкасовэ Татьяна Терентий ипху
- 133. Черкесов Сарбий Иштат и къуэ
- 134. Чумкаев Валентинэ Петр ипху
- 135. Шаваевэ Розэ Хъуш ипху
- 136. Шаджыхъэщэ Мухъэмэд Хъэгуцырэ и къуэ
- 137. Шэрэ Гэминат Ибрахым ипху
- 138. Шинкарев Николай Андрей и къуэ
- 139. Шоджэн Риммэ Маца ипху
- 140. Шоджэнццлэ Идэм Угъурлы и къуэ
- 141. Шоджэнццлэ Елена Алий ипху
- 142. Шоджэнццлэ Хъэжэт Локъумэн ипху
- 143. Ефрэды Джылахъсэн Къасым и къуэ
- 144. Янченкэ Верэ Федор ипху

Ебгуанэ хэжыгуэ (1975 - 1980)

- 1. Абуэчыр Нажмудин Биалл и къуэ
- 2. Андрусовэ Евгений Василий ипху
- 3. Ансокъуэ Мухъэрий Плытэ и къуэ
- 4. Изпащэ Луэс Султлан ипху
- 5. Израмэс Ахъмэд Къамболэт и къуэ
- 6. Урсей Фаинэ Темболэт ипху
- 7. Атланов Невид Иван и къуэ
- 8. Аттаевэ Любовь Мамаш ипху
- 9. Ахъей Тамарэ Елисей ипху
- 10. Ахъмэт Мусубий Хъэлпэт и къуэ
- 11. Ахъэ Бетлан Данил и къуэ
- 12. Бабаев Султлан Къайтмырзэ и къуэ
- 13. Бабаевэ Соня Хъэзэты ипху
- 14. Батчаевэ Розэ Ахъмэт ипху
- 15. Башиев Магомед Угъурлы и къуэ
- 16. Бер Мухъэдин Лах и къуэ
- 17. Бер Хъэсанбий Къэралбий и къуэ
- 18. Бесединэ Раисэ Федор ипху
- 19. Бестъэней Владимир Данил и къуэ
- 20. Бейтэгуэн Ленэ Хъэжэшт ипху
- 21. Блий Аслъэн Юсуф и къуэ
- 22. Бозиев Ахъмэт Юсуф и къуэ
- 23. Бозий Борис Зэчрей и къуэ
- 24. Болгов Василий Василий и къуэ
- 25. Бондаренкэ Татьяна Борис ипху
- 26. Бородинэ Любовь Василий ипху
- 27. Быкъуэ Розэ Мухъэмэд ипху
- 28. Вельчева Ольгэ Юрий ипху
- 29. Габачиев Лимэ Инус ипху
- 30. Габоевэ Алимэ Абыкъуэ ипху
- 31. Ганнокэ Владимир Герасим ипху
- 32. Гъэсашэ Наталэ Къасболэт ипху
- 33. Гындыгъу Жанпагуэ Избу ипху
- 34. Герашенкэ Нинэ Николай ипху
- 35. Геттуев Магомед Исмахил и къуэ
- 36. Джэзэ Даймэт Мухъэмэд ипху
- 37. Гуанэ Плытэ Хъажумар и къуэ
- 38. Гукълпщ Мусарбий Мухъэмэд и къуэ
- 39. Дадэ Феня Мухтар ипху
- 40. Дарахъэ Нусэ Данил ипху
- 41. Джалпуев Къуанч Издэмей и къуэ
- 42. Джыбыл Башир Аслъэн и къуэ
- 43. Динаевэ Марие Павел ипху
- 44. Додуевэ Маржэнэт Хъусей ипху
- 45. Докъуошкъуэ Мусэ Ильяс ипху
- 46. Дружининэ Ольгэ Илья ипху
- 47. Евтушенкэ Николай Никитэ и къуэ
- 48. Ехъкан Нинэ Данил ипху
- 49. Жамборэ Нашурдин Шамсэдин и къуэ
- 50. Жылъхъэж Вадим Мухъэждэ и къуэ
- 51. Жердевэ Наталэ Василий ипху
- 52. Жыджэт Александр Азэмэт ипху
- 53. Жолабовэ Айтшат Талыш ипху
- 54. Зеленский Владимир Петр и къуэ
- 55. Зумакулов Борис Мустэфэ ипху
- 56. Исмахил Алий Исмахил и къуэ
- 57. Ибраимов Бениамин Ханон и къуэ
- 58. Казаков Исхъэкэ Ибрахым и къуэ
- 59. Къазымых Израил Мусэ и къуэ
- 60. Къандэху Мухъэрбий Хъэмэт и къуэ
- 61. Къаныкъуэ Мухъэмэд Хъэмаш и къуэ
- 62. Къардан Аслъэный Альхъэ ипху
- 63. Къардан Къубатий Локъумэн и къуэ
- 64. Куэтэныш Талэ Мем и къуэ
- 65. Куш Хъэлишт Мухъэжир ипху
- 66. Клешня Владимир Тимофей и къуэ
- 67. Къуэдзкъуэ Хъэлишт Уэлый ипху
- 68. Къуэкълэ Валерий Мухъэмэд и къуэ
- 69. Коллаков Василий Тимофей и къуэ
- 70. Косяк Владимир Тимофей ипху
- 71. Куэцэ Абухъэлий Шупагуэ и къуэ
- 72. Кочелев Юрий Семен и къуэ
- 73. Кривостичкан Нинэ Михаил ипху
- 74. Кульбаев Мухъэжир Ахъмэт и къуэ
- 75. Кумуков Ахъмэт Салых и къуэ
- 76. Кышъкъэ Кышыкъуэ Сэхид и къуэ
- 77. Кышъкъэ Хъэлишт Залымхан ипху
- 78. Клагуэ Зенэ Азрэт ипху
- 79. Ларинэ Верэ Алексей ипху
- 80. Лесовый Александр Григорий и къуэ
- 81. Литовченкэ Александрэ Василий ипху
- 82. Лобойкэ Зинаидэ Григорий ипху
- 83. Лютова Марие Григорий ипху
- 84. Маргеловэ Нарфистэ Мыхъмуд ипху
- 85. Макъей Риммэ Тэйз ипху
- 86. Малкаровэ Жэнат Уэзир ипху

- 87. Малышев Владимир Константин и къуэ
- 88. Малбэхъуэ Тимборэ Къубатий и къуэ
- 89. Мамаевэ Гэминат Мыхъэмэт ипху
- 90. Мамбэвэ Александр Изуэс и къуэ
- 91. Маммеев Хъэрэн Сулейман и къуэ
- 92. Мамхъгэ Михаил Шу и къуэ
- 93. Мартынкэ Валентинэ Иван ипху
- 94. Масленников Валентинэ Василий ипху
- 95. Мэшыкъуащэ Ленэ Чарим ипху
- 96. Мэшыкъуэ Барэсбий Шамсэдин и къуэ
- 97. Мельник Андрей Александр и къуэ
- 98. Моисеев Лев Георгий и къуэ
- 99. Моргачев Николай Василий и къуэ
- 100. Муллаев Шарарфуддин Екъуб и къуэ
- 101. Однорал Аннэ Иван ипху
- 102. Уэцор Гуащэгъуэт Хъэлэд ипху
- 103. Пляков Петр Архип и къуэ
- 104. Подельщик Василий Михаил и къуэ
- 105. Приходькэ Сергей Иван и къуэ
- 106. Пустовалов Алексей Иван и къуэ
- 107. Пшыкъэщэ Гэминат Бестъэней ипху
- 108. Собаншы Розэ Къаншумэс ипху
- 109. Садонников Лев Сергей и къуэ
- 110. Семеновкэ Клавдие Илья ипху
- 111. Сергеев Василий Степан и къуэ
- 112. Симанкин Николай Филипп и къуэ
- 113. Ситыкэ Зинаидэ Стефан ипху
- 114. Славын Николай Борис и къуэ
- 115. Степановэ Антонинэ Тимофей ипху
- 116. Стылник Николай Петр и къуэ
- 117. Тэтэр Цын Бэчыр и къуэ
- 118. Тату Лидэ Мурат ипху
- 119. Тамыззаев Малик Хъэсэн и къуэ
- 120. Тенджыкэ Таисие Исфур ипху
- 121. Теувэжыкъуэ Мадина Содэ ипху
- 122. Тихоненкэ Владимир Петр и къуэ
- 123. Тпыбекъуэ Хъэбас Къасым и къуэ
- 124. Плытэ Лидие Ибрахым ипху
- 125. Пыстээн Владимир Чэлимэт ипху
- 126. Плытэ Георгий Чэлимэт ипху
- 127. Топольсков Виталий Алексей ипху
- 128. Тумэ Фозэ Мухъэзир ипху
- 129. Усковэ Зое Филипп ипху
- 130. Федоров Петр Павел и къуэ
- 131. Хъэжмэт Амино Хъэжмусэ ипху
- 132. Хъэццлэ Марьян Хъэжэшт ипху
- 133. Хугуев Хъанфий Исхъэкэ ипху
- 134. Цагуэ Елизаветэ Хъэмаш ипху
- 135. Чабдаров Борис Къасым и къуэ
- 136. Черемисин Борис Петр и къуэ
- 137. Чиликинэ Любовь Андрей ипху
- 138. Шагыр Жанпагуэ Хъанджэрий ипху
- 139. Шаповаленкэ Любовь Николай ипху
- 140. Шаджыхъэщэ Мухъэмэд Хъэгуцырэ и къуэ
- 141. Шыкъгъашэ Анатолэ Хъэдин и къуэ
- 142. Шинкарев Николай Андрей и къуэ
- 143. Шоджэнццлэ Идэм Угъурлы и къуэ
- 144. Шомухэ Жени Мудар ипху
- 145. Шорамэ Эммэ Кыгуэ ипху
- 146. Шурадин Лидэ Мурид ипху
- 147. Стугов Александр Константин и къуэ
- 148. Ефрэны Фатимэ Хъэбыж ипху
- 149. Ефрэны Джылахъсэн Къасым и къуэ

Епланэ хэжыгуэ (1980 - 1985)

- 1. Алащэ Юлие Мухъэз ипху
- 2. Алмэ Хъэбибэ Жантемыр ипху
- 3. Антонович Ольгэ Иван ипху
- 4. Арапов Виталий Федор и къуэ
- 5. Урсей Фаинэ Темболэт ипху
- 6. Асанов Нажмудин Мурадин и къуэ
- 7. Ащаджэгуэ Мурадин Сураджин и къуэ
- 8. Ахъмэт Юра Аликъэв и къуэ
- 9. Ахъмэт Мусубий Хъэлпэт и къуэ
- 10. Ахъуэкъу Анатолэ Хъэжмусэ и къуэ
- 11. Бабушкинэ Людмила Анатолэ ипху
- 12. Бадзэ Валентинэ Мурадин ипху
- 13. Бакэ Раисэ Барэсбий ипху
- 14. Балаевэ Аминат Ибрахым ипху
- 15. Баленок Николай Василий ипху
- 16. Балъкъэр Светлана Данилбэч ипху
- 17. Балэ Заухан Мел ипху
- 18. Батчаевэ Лидэ Мурат ипху
- 19. Батхожевэ Ольгэ Николай ипху
- 20. Бэхъуцэ Светланэ Бухъарид ипху

- 21. Башиев Магомед Угъурлы и къуэ
- 22. Бэв Назирэт Хъэфч ипху
- 23. Бер Мухъэдин Лах и къуэ
- 24. Бестъэней Владимир Данил и къуэ
- 25. Блай Борис Хъэгуцырэ и къуэ
- 26. Блий Аслъэн Исфур и къуэ
- 27. Бжамбэ Александр Николай и къуэ
- 28. Бозиев Ахъмэт Исфур и къуэ
- 29. Бозий Борис Зэчрей и къуэ
- 30. Болгов Василий Борис ипху
- 31. Бондаренкэ Татьяна Борис ипху
- 32. Василенкэ Елена Арнолдэ ипху
- 33. Васинэ Марие Филипп ипху
- 34. Веревкинэ Татьяна Петр ипху
- 35. Выно Любовь Дмитрий ипху
- 36. Ворокъуэ Ахъед Шыкъбан и къуэ
- 37. Габачиев Лимэ Инус ипху
- 38. Ганнокэ Владимир Герасим и къуэ
- 39. Гъэсашэ Наталэ Къасболэт ипху
- 40. Джэджэвэ Къэралшу Абдул ипху
- 41. Геттуев Магомед Исмахил и къуэ
- 42. Гъуэгуошкъуэ Фаридэ Мьд ипху
- 43. Голово Василий Павел и къуэ
- 44. Горуллинскэ Иван Михаил и къуэ
- 45. Губэшы Зое Хъэпагуэ ипху
- 46. Гукълпщ Мусарбий Мухъэмэд и къуэ
- 47. Дадэ Клавдие Мырзэбэч ипху
- 48. Дейкин Александр Василий и къуэ
- 49. Джалпуев Къуанч Издэмей и къуэ
- 50. Джыбыл Башир Аслъэн и къуэ
- 51. Дзэблэвэ Аминат Мухъэрий ипху
- 52. Докъуошкъуэ Мусэ Ильяс и къуэ
- 53. Евтушенкэ Николай Никитэ и къуэ
- 54. Жакълэ Зулихан Исмаил ипху
- 55. Заводчиковэ Валентинэ Николай ипху
- 56. Залиханов Михаил Чокка и къуэ
- 57. Зумакулов Борис Мустэфэ и къуэ
- 58. Исаэкэ Пула Хъэцэ и къуэ
- 59. Исмахил Алий Исмахил и къуэ
- 60. Итгивэвэ Клавдие Дадэ ипху
- 61. Ибраимов Валентинэ Ханон ипху
- 62. Казаков Исхъэкэ Ибрахым ипху
- 63. Кайдах Николай Иван и къуэ
- 64. Къамбий Любовь Хъэсэн ипху
- 65. Къандэху Мухъэрбий Хъэмэт ипху
- 66. Къанло Мухъэмэд Жамболэт ипху
- 67. Къэрэбий Михаил Хъэжэрий ипху
- 68. Къардан Гэмырий Гъыдзэ ипху
- 69. Къардан Мухъэмэд Мухъэрий ипху
- 70. Карныш Александр Григорий ипху
- 71. Куэтэныш Талэ Мем и къуэ
- 72. Кышъыргэ Лалусэ Астемыр ипху
- 73. Кыбаччэ Борис Азрэт ипху
- 74. Киктэвэ Аннэ Антон ипху
- 75. Чым Евгений Музэчыр ипху
- 76. Къуэкълэ Валерий Мухъэмэд ипху
- 77. Коллаков Василий Тимофей ипху
- 78. Компанец Ирина Анатолэ ипху
- 79. Конов Иван Алексей и къуэ
- 80. Костинэ Валентинэ Евгений ипху
- 81. Крупский Василий Кузума ипху
- 82. Кульбаев Мухъэжир Ахъмэт ипху
- 83. Кумыш Нинэ Зубер ипху
- 84. Кучмэзов Далхат Таусултлан ипху
- 85. Кышъкъэ Кышыкъуэ Сэхид ипху
- 86. Литовченкэ Александрэ Василий ипху
- 87. Лобойкэ Зинаидэ Григорий ипху
- 88. Маждхъуэ Мухъэмэд Тымшыт ипху
- 89. Мэзлэ Шэлимэт Жамал ипху
- 90. Мэлбэхъуэ Тимборэ Къубатий ипху
- 91. Мамаевэ Гэминат Мыхъэмэт ипху
- 92. Маммеев Хъэрэн Сулейман ипху
- 93. Мамхъгэ Михаил Шу ипху
- 94. Мартынкэ Валентинэ Иван ипху
- 95. Мэшыкъуэ Барэсбий Шамсэдин ипху
- 96. Мельник Андрей Александр ипху
- 97. Мельник Валентинэ Степан ипху
- 98. Моисеев Лев Георгий ипху
- 99. Моисевкэ Николай Павел ипху
- 100. Муллаев Шарарфуддин Екъуб ипху
- 101. Понагуэ Азэмэтджир Жэр ипху
- 102. Пановэ Лидие Алексей ипху
- 103. Переч Лидие Михаил ипху
- 104. Пляков Петр Архип ипху
- 105. Поповый Дмитрий Дмитрий ипху
- 106. Попович Виктор Иван ипху
- 107. Пузинэ Валентинэ Дмитрий ипху
- 108. Пустовалов Алексей Иван ипху

(Къауыр 13-нэ нап.)

Центризбиркомым и унафэци Шөврий Н. М. Къэбэрдейм къэблэгъащ. 1948 гъэ

Къэбэрдей-Балъкъэар Республикэм и Совет Нэхъыщхьэм и депутатхэр 1938 - 1993 гъэхэр

(Къаухэр,
Пэщгъэдэр 10 - 12-н нап.).

109. Пшыбыхъ Фатимэ Теуэжр ипху
110. Пшыхьэщцэ Изминат Беслъэн ипху
111. Платунинэ Людмила Сергей ипху
112. Родичевэ Ольгэ Михаил ипху
113. Сэбаншы Розэ Къаншымэс ипху
114. Садовников Лев Сергей ипху
115. Саравэ Антонина Павел ипху
116. Свириденко Алексей Федор ипху
117. Симанкин Николай Филипп ипху
118. Соныр Валентина Михаил ипху
119. Созаевэ Абидэт Мухьэс ипху
120. Султановэ Маару Абусэлман ипху
121. Сытник Николай Петр ипху
122. Тлажэ Петр Мышо ипху
123. Тау Пшыкъан Къес ипху
124. Тэркъокуэ Бабуэс Гурт ипху
125. Тэтэр Савэтэ Ювэс ипху
126. Таттаевэ Аминат Мухьэмэт ипху
127. Таумураевэ Малик Хьэсэн ипху
128. Телпеев Магомед Сэлих ипху
129. Ллостан Владимир Чэлимэт ипху
130. Трофименкэ Евгений Анатолый ипху
131. Тхьэжыуахьуэ Музэбир Мылэ ипху
132. Улесовэ Надежда Георгий ипху
133. Улышинэ Зинаида Константиновна ипху
134. Унжэжыуэ Борис Дул ипху
135. Урыс Раисэ Хьэчим ипху
136. Фатальников Виктор Василий ипху
137. Хьэбылэ Тося Хьэзиз ипху
138. Хьэбычэ Джэмал Ахьмэт ипху
139. Хьэжмэт Хьэсэн Къуцхьэ ипху
140. Хьэжмэт Изминэ Хьэжымусэ ипху
141. Хьэжымусэ Розэ Федор ипху
142. Хьуран Мустэфар Пшыкъан ипху
143. Хуцэжыуэ Къэрэжан Азарт ипху
144. Цветковэ Людмила Михаил ипху
145. Цицыпанэ Владимир Ллостан ипху
146. Чабдаров Борис Къасым ипху
147. Черемисин Борис Петр ипху
148. Чеченов Хьэсэн Хьусейн ипху
149. Чофанов Изубэчир Джунус ипху
150. Шевченкэ Василий Дмитри ипху
151. Шэджыкьэццэ Мухьэмэт Хьэжыуэ ипху
152. Шинкаров Николай Андрей ипху
153. Шышковэ Таисие Яков ипху
154. Шоджан Аскарбий Мат ипху
155. Шоджэныцкы Иэдэм Угьурлы ипху
156. Шомахуэ Адэлбий Абузер ипху
157. Шунгаровэ Александрэ Николай ипху
158. Шурдым Лидэ Мурид ипху
159. Шегловэ Владимир Василий ипху
160. Елмас Тав Темыржан ипху
161. Ефэнды Джылахьстэн Къасым ипху
162. Ехьулэ Зое Туттлэ ипху

Епшыкълуанэ хьэжыуэ (1985 - 1990)

1. Азубэч Жэна Тятлэ ипху
2. Алборэ Еленэ Мухьэмэт ипху
3. Антонов Виктор Игор ипху
4. Анцуповэ Нинэ Федор ипху
5. Ахьмын Юрэ Аликхан ипху
6. Батчаевэ Лизэ Мурат ипху
7. Бэджохэвэ Ольгэ Николай ипху
8. Бэрбэч Галинэ Абдул ипху
9. Бер Мухьэддин Лак ипху
10. Беслъэнын Владимир Данил ипху
11. Бьэжэ Мухьэмэт Мусэ ипху
12. Блай Борис Хьэжыуэр ипху
13. Блий Аслъэн Исф ипху
14. Бликанов Валентин Андрей ипху
15. Бондаренкэ Владимир Александр ипху
16. Бражников Александр Андрей ипху
17. Валеев Анатолый Николай ипху
18. Василенкэ Борис Григорий ипху
19. Ганочкэ Владимир Герасим ипху
20. Джэдгэвэ Къэралшу Абдул ипху
21. Гелухэ Михаил Исхьэ ипху
22. Глинский Владимир Михаил ипху
23. Гуангъэпцэ Алисэхэ Тыр ипху
24. Губановэ Аннэ Иван ипху
25. Гузэбшы Зое Хьэпагуэ ипху
26. Гузевэ Исхьэхэ Исмахьыл ипху
27. Гьукъяцэ Мусэрий Мухьэмэт ипху
28. Гулывэ Матэя Далъэт ипху
29. Гулывэ Валентина Николай ипху
30. Денисов Одуард Герман ипху
31. Даасэхэ Хьэбас Мысхьуд ипху
32. Дохьуцокьуэ Мусэ Ильяс ипху

33. Домбровская Ольгэ Николай ипху
34. Дыщцкэ Ася Мухьэмэт ипху
35. Дыщцкэ Розэ Цау ипху
36. Евтушенкэ Николай Никитэ ипху
37. Елисеев Евгений Александр ипху
38. Жьаклэмыхуэ Клуэ Хьэжэбэ ипху
39. Жэмбей Хьусен Жантемыр ипху
40. Жьыджэт Александр Азэмэт ипху
41. Журтубаевэ Зайнэф Мухьэмэт ипху
42. Зэгъэщцокьуэ Феня Амдул ипху
43. Залиханов Михаил Чокка ипху
44. Захарченкэ Виктор Гаврил ипху
45. Зумакулов Борис Мустэфэ ипху
46. Ивановэ Галинэ Виктор ипху
47. Ирыгэ Аслъэнбий Битатун ипху
48. Исакэ Лулла Хьэцэ ипху
49. Исмаилов Дилбер Мысхьуд ипху
50. Иттывэ Клавдие Дадах ипху
51. Ибраимов Бенамин Ханон ипху
52. Ищенко Игорь Иосиф ипху
53. Кабьгармэс Мухьэмэт Сосльэнбэч ипху
54. Къэжэр Валерэ Темболэт ипху
55. Казаков Исхьэхэ Ибрахим ипху
56. Кьалэ Фатимэ Хьэлым ипху
57. Кьамбот Людэ Зулымбий ипху
58. Каменский Валерий Николай ипху
59. Кьардэнгьуццэ Юлие Бегтлал ипху
60. Къэрмокуэ Майе Мухьэмэт ипху
61. Керыш Александр Григорий ипху
62. Куэнтнышэ Талэ Мем ипху
63. Къатинэ Владимир Гушэ ипху
64. Къэбак Борис Азарт ипху
65. Кьэцт Розэ Хьэмэт ипху
66. Кьэбышэ Мусэ Мухьэмэт ипху
67. Чылар Борис Хьэрэрийлэ ипху
68. Ким Ирина Федор ипху
69. Чым Евгений Мухьэмэт ипху
70. Ковалевскэ Татьяна Василь ипху
71. Коваль Альберт Иван ипху
72. Клуэжыуэ Валерий Мухьэмэт ипху
73. Къуэжыуэ Рита Бэчтимур ипху
74. Колпаков Василий Тимофей ипху
75. Комаровэ Надежда Алексеева ипху
76. Кумыхуэ Нинэ Зубер ипху
77. Кумуков Ахьмэт Сэлих ипху
78. Кумыц Хьэбэлэ Темыркъан ипху
79. Кучыковэ Далхэт Таусулытэн ипху
80. Къуцхьэ Селистэ Хьэсэт ипху
81. Мэзыхьэ Борис Беслъэн ипху
82. Мэлбахуэ Тимборэ Къубатый ипху
83. Мамбэт Анатолэ Хьэбэлэ ипху
84. Маммеев Хьэрэн Сулейман ипху
85. Мамхэжэ Михаил Шу ипху
86. Манушкинэ Лидие Виктор ипху
87. Марьтнэ Валентинэ Иван ипху
88. Машыковэ Баросбий Шамсээн ипху
89. Мельник Андрей Александр ипху
90. Меркулов Евгений Василий ипху
91. Мовсисян Черкес Бахшы ипху
92. Моисеев Лев Георгий ипху
93. Мокый Марие Иван ипху
94. Наконечная Наталья Петр ипху
95. Нэчэ Герман Шуэрэ ипху
96. Неженская Людмила Виктор ипху
97. Никитинэ Галинэ Василий ипху
98. Нэгумэ Нинэ Мысост ипху
99. Уздыжэ Алисэхэ Хьисэ ипху
100. Узэркэкуэ Майе Сарабий ипху
101. Ует Жэна Зырамыкы ипху
102. Панагуэ Азэмэтджэрий Жэр ипху
103. Панов Виктор Тимофей ипху
104. Перфильевэ Валентина Георгий ипху
105. Пыл Фуэз Мухьэмэт ипху
106. Плехотина Валентина Илья ипху
107. Погореловэ Галинэ Анатолый ипху
108. Подзолковэ Ольгэ Александр ипху
109. Полянская Ларисэ Борис ипху
110. Попович Виктор Иван ипху
111. Пунаражи Виктор Иван ипху
112. Пшыхьэщцэ Изминат Беслъэн ипху
113. Пшыцкэ Хьэсэнбий Жэбагы ипху
114. Пятковэ Станислав Павел ипху
115. Пятгорская Аллэ Павел ипху
116. Родина Нинэ Василий ипху
117. Романенкэ Борис Сергей ипху
118. Сэбаншы Розэ Къаншымэс ипху
119. Сэвклуй Юрийсбий Зальмиджэрий ипху
120. Сайбель Ольгэ Владимир ипху
121. Самохваловэ Валентина Николай ипху
122. Сапожников Алексей Гаврил ипху
123. Сасыкэ Хьэцацэ Хьэзиз ипху
124. Свириденкэ Алексей Федор ипху
125. Середенкэ Сергей Петр ипху
126. Симанкин Николай Филипп ипху
127. Славников Павел Алексей ипху

128. Сэхуэ Владимир Къасболэт ипху
129. Стеблинский Сергей Василий ипху
130. Стытник Николай Петр ипху
131. Тау Пшыкъан Къес ипху
132. Таумураевэ Малик Хьэсэн ипху
133. Телпеевэ Шамкъэ Абдул ипху
134. Тебевэ Серафимэ Мухьэмэт ипху
135. Телпеев Магомед Сэлих ипху
136. Теуэ Хьанбий Зальмиджэрий ипху
137. Тимохановэ Ольгэ Михаил ипху
138. Ллостан Владимир Чэлимэт ипху
139. Толуэев Магомед Исхьэхэ ипху
140. Топольсковэ Виталий Алексей ипху
141. Тхьэгъэлэс Хьэжымыс Хьисэ ипху
142. Тхьэлыджыкыуэ Светлана Ильяс ипху
143. Хьусейн Феликс Ахьмэт ипху
144. Урыс Аринэ Къулий ипху
145. Уттыевэ Тося Хьэзиз ипху
146. Хьэбычэ Джэмал Ахьмэт ипху
147. Халинэ Галинэ Андрей ипху
148. Хьусейн Феликс Ахьмэт ипху
149. Цытэ Чэлимэт Алий ипху
150. Чабдаров Борис Къасым ипху
151. Черемисин Борис Петр ипху
152. Чернышовэ Аннэ Василий ипху
153. Чеченов Хьэсэн Хьусейн ипху
154. Чигиров Хьэсэн Къумыхуэ ипху
155. Чофанов Изубэчир Джунус ипху
156. Шэрдан Ларисэ Назир ипху
157. Шышковэ Таисие Яков ипху
158. Шэрджэ Фросэ Хьэмышэ ипху
159. Шыбэжыуэ Рита Хьэсэн ипху
160. Шинкаров Николай Андрей ипху
161. Шышковэ Таисие Яков ипху
162. Шоджан Азарталый Къарней ипху
163. Шоджэныцкы Иэдэм Угьурлы ипху
164. Шурдым Юрэ Хьэпагуэ ипху
165. Шерба Александр Петр ипху
166. Шыбэжыуэ Рита Хьэсэн ипху
167. Ефэнды Джылахьстэн Къасым ипху

Епшыкълуанэ хьэжыуэ (1990-1993)

1. Абаев Руслан Исмет ипху
2. Аборэ Султанэ Билэстэн ипху
3. Авдошинэ Галинэ Александр ипху
4. Ахьажыуэ Къаншымэс Музаир ипху
5. Аппаев Борис Башир ипху
6. Архангельский Дмитрий Всеволод ипху
7. Аслъэныкыуэ Тимофей Хьэсэнбий ипху
8. Атылькэ Анатолэ Дин ипху
9. Арашадгьуэ Анас Измин ипху
10. Ахьусухуэ Анатолэ Хьэжымусэ ипху
11. Ахьусухуэ Къаншымэс Мухьэмэт ипху
12. Ахьусухуэ Марат Хьэжымусэ ипху
13. Абын Юрий Иван ипху
14. Багэ Узэмэн Нэхъуцэ ипху
15. Балъкъэ Замир Хьэклашэ ипху
16. Беднев Юрий Федор ипху
17. Белозерская Валентина Степан ипху
18. Белпаев Суфран Узейр ипху
19. Берд Хьэрэсталий Александр ипху
20. Бэрэджэ Анабий Пуанэ ипху
21. Беслъэнын Чомал Машэ ипху
22. Беченов Ильяс Борис ипху
23. Бьытэ Хьэчим Ахьмэт ипху
24. Бьышэ Сэлэдин Изб ипху
25. Бьышэ Римиэ Аслъэн ипху
26. Бьышэ Муиэдэ Хьэццэ ипху
27. Бликанов Валентин Андрей ипху
28. Боровенкэ Владимир Анатолый ипху
29. Буровэ Одуард Герман ипху
30. Бозий Натбий Мухьэмэт ипху
31. Борякуевы Мухьэмэт Хьэмид ипху
32. Борч Борис Иван ипху
33. Будаев Абдулхьэ Мухьэмэт ипху
34. Быков Владимир Илья ипху
35. Бодьянов Леонид Иван ипху
36. Гемуевэ Галинэ Мысхьуд ипху
37. Джэтакъэ Алик Анатолэ ипху
38. Джэжыуэ Зое Башир ипху
39. Голубцевэ Марие Василий ипху
40. Губинэ Геннадий Сергей ипху
41. Гургу Рашад Хьусен ипху
42. Гузевэ Исхьэхэ Исмахьыл ипху
43. Гьукъяцэ Сосльэнбэч Хьусен ипху
44. Джэтэ Руслан Хьэшымы ипху
45. Даниловэ Светлана Арон ипху
46. Демьяненкэ Василий Василий ипху
47. Денисов Одуард Герман ипху
48. Деностов Людмила Георгий ипху
49. Деунэв Марина Лула ипху
50. Диденкэ Валентина Семен ипху
51. Елисоветский Владимир Сергей ипху

70. Къэрмокуэ Хьэчим Мухьэмэт ипху
71. Къэрмокуэ Гуащэжыуэ Мусэрий ипху
72. Къэрмокуэ Майе Мухьэмэт ипху
73. Къышыргэ Марита Астемыр ипху
74. Чарты Аслъэн Гэжэ ипху
75. Клевцов Михаил Михаил ипху
76. Къуэдэжыуэ Мухьэмэт Мартин ипху
77. Клуэжыуэ Валерий Мухьэмэт ипху
78. Колот Александр Александр ипху
79. Кушачысхьэуэ Едыжэ Борис ипху
80. Кравенкэ Виктор Митродан ипху
81. Гувэжыуэ Сафарбий Мысост ипху
82. Гугьулэ Хьэрэсталий Хьэбжы ипху
83. Къудей Арсен Мухьэмэт ипху
84. Кулик Валерий Василий ипху
85. Къурашэ Юрэ Мухьэмэт ипху
86. Къуцхьэ Амьрхан Туттлэ ипху
87. Клуэжыуэ Анатолэ Алий ипху
88. Ларин Юрий Александр ипху
89. Лыджыэ Владимир Джэбар ипху
90. Лепунов Леонид Василий ипху
91. Магометханов Мухьэмэт Ибрахим ипху
92. Мэзыхьэ Борис Беслъэн ипху
93. Мер Юрэ Хьэлид ипху
94. Малкандуев Мухамбет Исмахьыл ипху
95. Мамхэжэ Алексей Шу ипху
96. Мамхэжэ Михаил Шу ипху
97. Маслов Николай Александр ипху
98. Мэстафэ Владимир Джэбарый ипху
99. Мэшкыуэ Хьэсэнбий Инал ипху
100. Мэш Юзэ Дахыл ипху
101. Мизиев Далхэт Адрай ипху
102. Михайлец Юрий Константинов ипху
103. Михайлинэ Татьяна Григорий ипху
104. Мовсисян Черкес Бахшы ипху
105. Мывэркъан Къадир Анатолэ ипху
106. Нахуэ Чыпынэ Анатолэ ипху
107. Нанэ Заурбий Мухьэмэт ипху
108. Нартокуэ Станислав Кушбий ипху
109. Нэхуцэ Заурбий Ахьмэт ипху
110. Ныхьэжэ Борис Мухьэмэт ипху
111. Никълуншинэ Татьяна Петр ипху
112. Новиков Владимир Василий ипху
113. Ныр Хьэсэн Мухьэмэт ипху
114. Оклопый Николай Иван ипху
115. Ортэ Розэ Ахьмэт ипху
116. Панагуэ Максим Азэмэтджэрий ипху
117. Панов Виктор Тимофей ипху
118. Пунаражи Виктор Иван ипху
119. Пшыцкэ Мухьэмэт Хьэжбий ипху
120. Роменский Михаил Григорий ипху
121. Рубинов Шамил Рубин ипху
122. Сэвклуй Урысбий Зальмиджэрий ипху
123. Самойленкэ Анатолый Дмитри ипху
124. Сапрыкинэ Галинэ Михаил ипху
125. Сыжэжэ Валерэ Хьусен ипху
126. Сэхуэ Владимир Къасболэт ипху
127. Тау Пшыкъан Къес ипху
128. Тембот Ллостанэцэ Тальостэн ипху
129. Лъэпщокьуэ Бегтлал Хьусен ипху
130. Лъэпщокьуэ Зое Изубэчир ипху
131. Лулэ Владимир Зальм ипху
132. Лъэыншы Борис Жамбот ипху
133. Тогуаев Мухьэмэт Исмахьыл ипху
134. Токъубей Борис Жэгъфар ипху
135. Туменов Мураддин Хьэди ипху
136. Тумэ Мухьэмэтдин Мухьэмэт ипху
137. Тхьэзэпшыжэ Мурат Тулэ ипху
138. Тхьэжыуэ Хьэсэн Мухьэмэт ипху
139. Ульбашев Мухьэмэт Мухьэмэт ипху
140. Ульбашев Тимур Къычыбатыр ипху
141. Унжэжыуэ Борис Дул ипху
142. Уриэ Раисэ Хьэчим ипху
143. Фыра Руслан Борис ипху
144. Хьэбэжэ Хьэбий Мухьэтар ипху
145. Хьэжы Хьусен Башир ипху
146. Хьэжы Владимир Шамил ипху
147. Хьэжыуэ Зальмхан Исф ипху
148. Хьурей Анатолэ Мухьэмэт ипху
149. Хьурей Феликс Ахьмэт ипху
150. Хьэбычэ Мухьэмэт Мусэрий ипху
151. Хьэланэ Музыкан Алий ипху
152. Хьуран Юрэ Владимир ипху
153. Чабдаров Борис Къасым ипху
154. Чепурков Юрий Василий ипху
155. Черкесов Георгий Маштай ипху
156. Чеченовэ Ирина Николай ипху
157. Чеченов Борис Шахьуэ ипху
158. Чынгэжыуэ Савэн Павел ипху
159. Чочаев Мухьэмэт Мухьэмэт ипху
160. Шааев Арсен Мухьэмэт ипху
161. Шарыб Хьэсэнбий Лу ипху
162. Шэджыкьэццэ Алексей Хьэмышэ ипху
163. Шэт Хьэсэн Хьэзиз ипху
164. Шыбэжыуэ Амьрбэч Исмахьыл ипху
165. Шыгъэжыуэ Суфран Мухьэмэт ипху
166. Шыдакэ Лумэтджэрий Нэпытлэ ипху
167. Шоджан Хьэрэсталий Къарней ипху
168. Шоджан Замир Хьэсэн ипху
169. Шоджан Мухьэмэт Май ипху
170. Шоджэныцкы Хьэцацэ Муртаз ипху
171. Шокъый Мухьэмэт Хьэмид ипху
172. Шокъуэ Юрэ Аслъэнджэрий ипху
173. Шыра Михаил Къаншымэс ипху
174. Шурдым Юрэ Хьэпагуэ ипху
175. Шурдым Лидэ Мурид ипху
176. Знеев Мухьэмэт Узейр ипху
177. Знеев Хьусей Идрис ипху
178. Ефэнды Ахьмэт Мухьэтар ипху

Бюджетымкэ, налохэмкэ, финансхэмкэ комитетур. 2013 гъэ

Хьэфыццэ Мухьэмэд: Совет Нэхъыщхьэм и иужьрей зэхуэсыгыуэм и цыхубэ депутатхэм ящлар мащцэкъым

КъБР-м и Совет Нэхъыщхьэм и 12-нэ зэхуэсыгыуэм и цыхубэ депутату шыта, «Адыг псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхьэ, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмэдэ Хьэфыццэ Мухьэмэд зыгуэдгъэзаш, Парламентым и юбилейм ирихьэллуэ и гукъэкыжхэмкцэ кыддэгъуашэмэ ди гуапэу.

- КъЭБЭРДЕЙ-Балькьэрэм и Совет Нэхъыщхьэм зэхуэсыгыуэ 12 илэш. Иужьрейр 1990 гъэм гъатхэлэм и 4-м зыхьэри, илъэси 3,5-рэ лажьауэ араш. Зырытццэжцэ, а лъэхъэнэм УФ-м и Совет Нэхъыщхьэр топрэ танккцэ зтракунтэри, Коммунист партир абы шыгыуэ зэхуэсыгыуэ аш. Абы ипкъ иткцэ, ди республикэм и лэащхьэхэм и унафэ къащташ. Совет Нэхъыщхьэм и лажьыгъэр къызэтгъэувицэн хуейуэ. Бжыхьэм дызэбгыркыжри, дыгъэгъазэм и 7-м Парламентым и лэа зэхуэсыгыуэр хакъауэ шыташ.

Сэ депутату шыццэжьар Совет Нэхъыщхьэм и иужьрей зэхуэсыгыуэр аш. Ар нэхъапкцэ лажьахэм, Парламентыццэ захашахэм и ещцэкъым. Сыткцэ къызэрыщхьэцкыкыр жылпэмэ, 12-нэ зэхуэсыгыуэм, хуит ящцри, цыхуэм эгъэзэм зыкъагъэлыгъуаш, ауэ абы кыкыркъым парт номенклатурэм кылыгъыср хымыгъауэ. Ахэр районхэм трагуашэри, еызхэм хрэгъауэ шыташ.

Сэ сыкьапцтэмэ, КъБР-м и Журналистхэм я зегъэныгъэм зы цыху кыгъэлыгъуэну хуит къащцати, правленэр зэхуэсыгыуэ, цыху зыбжанэ къагъэлыгъуаш. «Кабардино-Балкарская правда» газетым и редактор нэхъыщхьэ Черемисин Борис си кандидатурэр къыкылыгъэти, къызэуэсахэм дагырри, сэри сахэуаш а къагъэлыгъуэхэм. Итланэ пхьэидзэ ящцри, сэ си кцэныр къыкцати, зепеуэм сыхьэтыну хуит сыхуаш. Дэтхэнэри округ гуэрэм егъэуыдыллуэ, абы кыбгъэдкыуэ шытыпхьэт. Ди округыр 10-рати, цыху 3700-м дьыхан хуейт. Плы дьхьурти, тур пыхури, зы урыс бзылхьугъэр сэрэ дыкьонаш. Лэйткцэ сэ сыте-кылаш.

Дызэрылэжэ илъэсищрэ ныкцуэм уриплэжэмэ, куэд кыкытлэхьаш, эдгъэгъулаш.

● Гукъэкыжхэр

Хэт зи фыгъэр жылпэмэ, Совет Нэхъыщхьэм хэтт я лэщцэкцэ, гупсысэкцэ, кылыкьукцэ лэзэ куэд: Куэкуэ Валерэ, Нэхуш Заурбий, Хьурей Феликс, Иуан Пётр, Зумакулов Борис, Къэрмокуэ Хьэчим, Берд Хьэзреталий, Ажахуэ Къанщобий, Нало Заур, Абазэ Руслан, Бечелов Ильяс, Гугу Рашад, Мэзыхьэ Борис, Мер Юрэ, Сыжажэ Валерэ, Фырэ Руслан, Шурдым Юрэ сымэ, нэгъуэщцхэри. Совет Нэхъыщхьэм и 12-нэ зэхуэсыгыуэм цыхуи 160-рэ хэтти, абыхэм ящццу 100-р адыгат, адрей лэпкьэхэм къалысам епллытмэ, ар мащцэтэкъым. Дэ пхьдгъэклэш 1763 - 1864 гъэхэм адыгэхэм къращцыла заурэр зырылэпкьэкьукьуэдыр. Ар Совет Нэхъыщхьэм къыцтауэ шыташ 1992 гъэм.

Дэ къытхэтт районхэм, къуажэхэм я лыкцэ депутатхэри. Абыхэм дадэлажэцкэрэ, жылэ зыбжанэм я адыгъццхэр флэдгъэщхьаш. Апхуэдэщ, псалъэм папццэ, Бахьсэн районым - Ис-лэмей, Дылахахьстэнейм - Инарыкьуй, Лэскэн районым - Хьэтуей, Анзорей къуажэццэхэр кызэредгъэцтэжэр. Ди жагъуэ зэрыхьунци, а луэхири нэхэри зыгъэкуэцтэфыну, нэгъуэцц къуажэхэм ийр зэрыгъэццхьэуащ цыта депутатхэм лэпдэгъэллэп ящцри, нобэм нэгъуэщцыццэм къытенауэ екуэцц къуажэццэ куэд дицэ. Иджыри шылэщ адыгъццэ ялуэ, ауэ флэмыщхьауэ къуажэ 30-м нэблагъэ. Абы ноби Къэбэрдей Адыгэ Хасэр иужь итц.

Си гукъэкыжхэм ахэтц зы зэман хьэлыи - Къэбэрдей-Балькьэрэм и унафэщцхэр трахунтэ

хуейуэ Правительством и Унэм и гупэ утым цызэхуэсауэ шыта-хэрц зи гугуэ сщыр. Депутатхэм ди деж къэсырти, лэпкцэ луэхуэ зедмыхуэ, цыхуэр зы-хуейр ахуэдмыщцэу жагъуэ къытхуэщхьэццэрт. Псоми фыуэ ялэауэ, лы губзыгъэ, политик лэзэ Куэкуэ Валерэ абы шыгыуэ зэпашчауэ луэхуэ бгъэ-дыхьэри, Къэрмокуэ Хьэчим унафэщцу хригъэхаш. Зэманым къыгъэлэгъуаш уэрэмым къыдыхьауэ шытахэм я шы-уагъэхэр. Апхуэдэуи нэрыл-лагуэ хуэащ адыгэхэмрэ балькьэрхэмрэ зэгъусууэ дпэс-ун зэрыхуейм езы лэпкьэхэм зы шэчи къызэрытрамыкьар. Республикэм шыпсууэ лэпкь-хэр, нэхъапамы хуэдэ, зегур-луэу зэдэпсаным теуауэ Совет Нэхъыщхьэм и 12-нэ хэ-хыгъуэм хэтэхэм лажьыгъэшхуэ ирагъэкьукьащ.

Урысей Федерацим и Совет Нэхъыщхьэр зэхакъута нэужь, дэри дызэбгыркыжын зэры-хуейр къыдгурьлуэрт. Ди гуэ-нэгъуэ осетинхэр нэгъуэщцу бгъэ-дыхьаш луэхуэ - Совет Нэхъыщхьэм и цэр ахьуэжц, хэтэ депутатхэр къагъэныгъэри, тыншу зэфлагъэклэш. Ди деж псори цырылэщцу цызэфлагуэуаш. КъБР-м и президент хэыныгъэри зэрэкуэццхьэн хуей хабзэр дэ зэхэтлэхьэри, а унафэм тету, 1993 гъэм шышылэм и 5-м КъБР-м и ялэ президенту Куэкуэ Валерэ хахауэ шыташ, палати хуэ Парламентыи лэ-жээн цидзаш.

Си депутат лажьыгъэм гуа-пагъуэ хэлэхэм адыщц цы-хуфцэ, акьыл жан зилэ куэд ныб-жэгуэ зэрысхуэхуэр, нобэм ахэр республикэм и зыужыныгъэм зэрыхуэлажэем си цхьэр лэауэ сэгъэлыгъуэ.

Зытхьар
нэщцэпдыжэ Замирэцц.

Ухуэныгъэмкцэ, ЖКХ, ТЭК-хэмкцэ комитетыр.

Егъэджынгъэмрэ шьыныгъэмкцэ комитет. 2013 гъэ

Штлэгъуэлэ политикэмкцэ, жылгъатэ зэгъуылыгъэхэмкцэ, СМИ-мкцэ комитет. 2013 гъэ

Къэралыгъуэм къыгуэхьыплэ зимылэ и ыхьэ

(Къухьыр.
Пэццэгуэр 9-нэ нап.).

Зэрыгуэрлуэгъуэщи, ди комитетым шолажэ политикэу партиплым къагъэцкыу ди Парламентым шылэ депутатхэм ящхьэр. Кыкыгъэщцпхьэщ фракцэ зымллуэжыгъуэхэм хэтэхэм я зыныкьуэцкым емы-лытауэ, ди комитетым цыху-хэм я пэсуэцкэр езгыфлэкуэцц гупсысэ, луэхуэгуэ нэхъ пажыр ялэ ирагъэш зэрыщытыр. Сригуэхуэу жысцэфынущ ди комитетым гуп закьуэт зэры-кылажэр, ахэр жьыджэру кьалэн, луэхуэгуэ шхьэхуэхэм иужь зэрытыр.

Нэхъыщхьэу зэфлэгъэцкыш ящцшы республикэм и къэрал мылькур тэмэму зегъэцкуньыр, хамэ къэрал инвесторхэр къешэллэныр, хьэрычэтыш лэуэхуэ машцэм, курьтым зегъуэ-жыныр.

хьэныр, ахэр гъээщцлэ зэры-хуэм кылыплыныр. Законом и проектыр шыд-гъэхьэзыркцэ, дэ лажьакуэ гуп шхьэхуэу къызыдогъэлэщ республикэм и министерствэхэм, ведомствэхэм, Парламентым и Аппаратым я лэщлагьэллэхэр, хьэрычэтышцэ луэхуэ цыкцум ириллажэхэм шыщхэр хэту.

Кыкыгъэбгъэщцэмэ, КъБР-м и Парламентым и IV зэхуэсы-гуээм къриуыбдуэ, дэ дызэ-лэжэ унэтыныгъэхэм теуауэ закон 80 дгъэхьэзыраш. Абы-хэм яхэтщ республикэм и социальнэ-экономикэ зыу-кыныгъэр нэхъ псынщцэу зыгъэкуэццэнуэхэр, инвес-тищхэр нэхьыбэ зыщынхуэр.

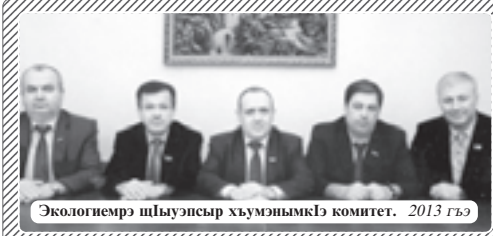
Хабзэ зэрыхуэауэ тету, хьэ-рычэтышцэ луэхуэ курьтым, цыкцум зегъуэжыныым хуаб-жы иужь дитщ. Ар къэзы-хьэжыгъэщцэхэм абы куэд шлауэ хэтэхэм я луэхур куэццэ-папццэ унафэ шхьэхуэхэр до-гъэхьэзыр.

- **Нобэццэ сыт хуэдэ луэхуэр зэфлэгъэцкыш хуейуэ кыплэ-шылы уэиунафэщц комитетым?** - Республикэу законода-тельствэр егъэфлэкуэнырщц лажьыгъэр сытым дежи зы-итцунэццар. Федеральнэ зако-нодательствэм дыкцэлыплэ, абы зэхьуэццыныгъэ гуэрхэр

илэмэ, ди республикэм ейри зэрызэгъэцкыжын иужь дитцэ, 2013 гъэм и бжыкьы-гъэхьэзыркцэ, дэ лажьакуэ гуп шхьэхуэу къызыдогъэлэщ республикэм и министрствэхэм, депутатхэр хэлпэнэ папццэ ди комитетым законом и проект зыбжанэ къыкылыгъэхьэнущ, «Правительствоу сыхьэтхэр», «Штол хьурейхэр» едгэцкьуэ-кыныр.

Ди псалъэмакым и кцэукуэ фигу къызэгъэцкыжын сыхуейт Платон и псалъэхэр: «Къэралым шыцэрэхэ хабзэр луэ-хэм яхэтщ республикэм и законхэр фылуэ шытын хуейш. Етуанэрэуэ, цыхуэбэм а зако-нохэр ягъээщцлэпхьэщ. Еша-нэрэуэ, законхэр хьытыну жы-лагуэр хабзэхэм тету къэрал гъащэр тэмэму екуэцкыш хуейш», Сэ сызэрэплымкцэ, лэщыгъуэхэм къапхьыкцэ лушыгъэхэр зыщыбгъэгъуэщ хунукьым, хабзэхэр нэмы-сымрэ пццэ хуэщцын хуейш, жылгъауэр зыхуэныкьуэ за-конщ къыдэгъэцкыпхьэр - КъБР-м и Парламентым и депутатхэр шыцэхуэр мис ахэраш.

БАТЫР Любэ,
КъБР-м и Парламентым и
пресс-луэхуэщцлэ и
унафэщц.

Экологенэр шьыуэныр хьумэныкцэ комитет. 2013 гъэ

Аграрнэ политикэмрэ шьы луэхуэхэмкцэ комитетым хэтхэр.

● Гүфлэгүэ зэхыкьэхэр

Нэхъыжыкьыфлхэм пщлэ хуашц

Дыгъэгъазэм и 4-м КЪБР-м и Парламентым и Унэм зэлүшлэ гуагэ шеклукьаш. Абы шыцэхуэсат республикэм и Хабзэубыуу орган нэхышкьэм и лъабжкьэр зыгъэтылдэ, ди шыналъэм зиужкьыным, шыпсу лъапкьэхэм я зэхуакь зэгурьлүэныгъэ дэлъкьыным зи зэфлэкъи өзыхьэлдэ нэхыжыкьыфлхэр. Зэлүшлэр къызэлүхуашц КЪБР-м и Парламентым и Унафщц Чеченов Ануар.

- ДИ РЕСПУБЛИКЭМ хабзэубыуу Инатлэр шыцэфлэгъэуэвным нэхыжыкьыфлхэм хуашцэ хьэлъхьэныгъэр лъабжкьэ быдэ хуэхьуашц икьи нобэр къыздэсэм ди шлэгъэкуэныфлш. Дери ди къару къызэрихькьлэ лъабжкьэр нэхь быдэ зэрштыным, зэрыдгъэбгъуэным, зэредгъэфлэкьуэным иуж дитц, - жиашц Чеченовым. - Узыншагъэ филэрэ фи къарур мыкьлүшлү иджыри илъэс куэдкьлэ фыкьыткьуэтыну сынывохьуэхьу. Фэр палщлэ сыт замани ди бжэр зэлүхашц, фи чэнджэщ, ушце, псалъэ лүшхэм дахуэныкьуэщ.

КЪБР-м и Совет Нэхышкьэр илъэс 75-рэ. Парламентыр илъэс 20 шрикьум ирихьэллэу КЪБР-м и Парламентым и Шыкь тхылъхэр хуагъэфшашц зман зэхуэмьдэхэм депутат ушытахуэ **Уэрсей Финэ, Агьлукь Анатоле, Ахьлүкь Анатоле, Белпаев Суфян, Дохьуцокьүэ Мусэ, Жыджэт Александр, Зелинская Еленэ, Зумакулов Борис, Иуан Пётр, Къэрмокуэ Хьчым, Клэцов Михаил, Кьуашц Тамарэ, Мамаовэ Иминат, Пунаржи Виктор, Сэбаншы Розэ, Урыс Раисэ, Хьурей Феликс, Черкесов Георгий, Чипчикова Зейнаф, Чочаев Магомед, Шурлым Юрэ, Энэев Мыхьмуд** сымэ. КЪБР-м и Парламентым и лъажыгъэр къызгъэпозыным илъэс куэдкьлэ зи гуашцэ хьэлъхьа **Мэршан Мэршил** КЪБР-м и Парламентым и Фышцлэ тхылъыр иратац.

Гулыгъэншцу къагъэнакьым нэхыжыкьыфлхэм я хабзэр яхуэмүэ, я лъажыгъэр ирагъэфлэкьуэ нобэ лажькьэхэри. Абыхэм хуагъэфшашц КЪБР-м и Парламентым, УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацикьлэ и Советым и Аппаратым, КЪБР-м и Правительством я Шыкь тхылъхэр, КЪБР-м и Изтащхьэм, УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэм и Унафщцым, КЪБР-м и Парламентым и Унафщцым я Фышцлэ тхылъхэр, «Урысейм и Парламент» дамыгъэхэр.

Адэкьлэ КЪБР-м и Профсоюзым хьхьэ лүэхушлалэхэм я зэгухьэныгъэм и унафщцым и къуэдзэ **Егоровэ Галинэра** Къэрал къулыкьушц аплэхэмрэ жылагуэм лүэхутхьэбзэ яхуэзышцлэ лүэхушлалэхэмрэ я лажьакьлүэхэм я профсоюзым и рескомым и унафщцым и къуэдзэ **Мьд Анатоле**рэ зи лажьыгъэкьлэ къыхэжаныкьлэхэм Шыкь тхылъхэмрэ ахьшэ саугъэтхэмрэ иратац.

ШОМАХУЭ Залинэ.
Сурэтхэр **ХОПЛАЕВЭ Любэ** трихашц.

Редактор нэхышкьэ
ХЬЭФЫШЦЭ
Мухьэмэд

ДИ ХЭЩАШЭР
360030, Налшык къалэ, Лениным и
цлэкьлэ шыдэ уэрэм, 5, епшланэ кьат

«Тетраграф» ООО-м шытрадзаш,
Къэбрдэй-Балькьэр Республикэ,
Налшык къ., Лениным и уэрэм, 33

Газетым лэ теднэ хуейш сыхьэт 20.00-м.
Шытрадзар сыхьэт 20.00-рц
Номерыр «Адгъэ псалъэм» и компьютер
Инатлэм шагъэхьэзыранц.

№ И-0065
Индексыр
51531
Тираж 5.000
Заказ №3033